

Wiadomości KSN

Biuletyn Informacyjny Krajowej Sekcji Nauki NSZZ „Solidarność”

Nr 3 (38)

marzec

1999 r.

Solidarność

Spis treści

Spotkanie KBN z KSN
Zebranie Delegatów RSN Regionu Śląsko-Dąbrowskiego cz. 2.
Zebranie Komisji ds. Plac KSN
Spotkanie KZ JBR Min. zdrowia i Opieki Społecznej z Resortem i KBN
Nowe Władze PAN na kadencję 1999 - 2002
Szkolenie KSN - prawo pracy
Algorytm dotacji w 1999 r. dla uczelni resortu edukacji narodowej
Komentarz do „Zasad podziału dotacji w 1999 r. -j.w.
Uchwała RGSzW dotycząca algorytmu
Kogo mogą bronić związki zawodowe? - przedruk
Długie czekanie na wypłatę rekompensat - przedruk

APEL

Komitetu Badań Naukowych

W nowoczesnych społeczeństwach kryzys uniwersalnych wartości moralnych stał się faktem. Dążenie do zwiększenia władzy, zasobów materialnych lub przyspieszenia kariery osobistej, konkurencja między państwami, grupami społecznymi i jednostkami spychają zasady moralne na odległy plan. Zjawisko to dotyka również sfery nauki; jest ona przecież integralną częścią państwa i społeczeństwa.

Kryzys etosu naukowego jest szczególnie groźny ponieważ nauka odgrywa bardzo ważną rolę w procesach tworzenia norm prawnych i zasad moralnych. Dla znacznej części społeczeństwa zachowania uczonych są wzorcem postępowania. Naruszenia etosu nauki mogą więc być wykorzystywane dla usprawiedliwienia własnej nieuczciwości.

Komitet Badań Naukowych, zainspirowany przez Zespół do spraw Etyki Badań Naukowych, apeluje do całego środowiska naukowego, by starało się wszelkimi racjonalnymi środkami eliminować z obszaru nauki zjawiska takie jak plagiaty, kradzieże wyników, fałszowanie doświadczeń naukowych i rezultatów badań klinicznych, zatajanie źródeł inspiracji badawczej, nierzetelne opiniowanie prac naukowych, a także nieuczciwość przy staraniach o środki finansowe.

Skuteczność tych starań zależy od solidarnego współdziałania władz państwowych, twórców norm prawnych i moralnych, władz uczelni i kierownictw placówek naukowych, aparatu sprawiedliwości, instytucji oceniających i finansujących naukę, samorządów naukowych, kierowników zespołów badawczych i wreszcie - co szczególnie ważne - indywidualnych uczonych. Komitet Badań Naukowych uważa, że należy zabiegać o utrzymanie wielkiego szacunku dla etosu uczonych oraz nauki i surowo postępować z osobami, które dobre obyczaje w nauce naruszają.

Konieczna jest nowelizacja aktów prawnych przeprowadzona tak, by pozostając w zgodzie z konstytucją uniemożliwiały one przedawnianie się rażących wykroczeń przeciw zasadom etyki naukowej. Potwierdzone przypadki niegodnych zachowań członków środowiska naukowego powinny być ujawniane i piętnowane. Uzupełnianie się prawa i moralności dało by nadzieję na poprawę obecnej - nie najlepszej niestety - sytuacji.

Zasadnicze znaczenie ma odtworzenie świadomości dobrych obyczajów i proponowanie właściwych postaw i zachowań młodym uczonym. Rozstrzygnie to o znaczeniu i roli etyki w sferze nauki. Komitet Badań Naukowych uważa, a uzyskał w tej sprawie poparcie Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego, że należy uwzględniać w programach studiów doktoranckich problemy etyki badań naukowych. Wierzymy, że praca od podstaw z młodzieżą naukową wsparta przykładowymi postawami i zachowaniami nauczycieli akademickich sprawi, że społeczeństwo znowu będzie postrzegać uczonego jako wzór człowieka uczciwego, rzetelnego i szlachetnego.

Komitet Badań Naukowych

Warszawa, 17 lutego 1999 roku

NOWE WŁADZE POLSKIEJ AKADEMII NAUK, NA KADENCJĘ 1999 – 2002

W dniach 17 i 18 grudnia odbyła się w Warszawie 90 Sesja Zgromadzenia Ogólnego Polskiej Akademii Nauk. Obrady otworzył prezes Akademii prof. Leszek Kuźnicki. Wyborczej części zebrania przewodniczył prof. Władysław Findeisen. Prof. Tadeusz Zieliński -przewodniczący Komisji Wyborczej - poinformował, że kandydatami na stanowisko prezesa Akademii na najbliższą kadencję są: prof. Mirosław Mossakowski i prof. Andrzej Kajetan Wróblewski. Kandydaty na stanowisko wiceprezów: prof. Jerzy Kołodziejczyk, prof. Włodzimierz Ostrowski, prof. Janusz Tazbir, prof. Jerzy Jankowski, prof. Michał Kleiber. Na stanowiska 14 członków prezydium PAN, kandydowało 25 członków Akademii. Po wysłuchaniu wystąpień prof. M. Mossakowskiego i prof. A. K. Wróblewskiego przystąpiono do wyborów, w wyniku których nowe władze Akademii zostały ukształtowane w następujący sposób:

Prezes PAN: prof. Mirosław Mossakowski,

Wiceprezesi: prof. Jerzy Kołodziejczak, prof. Włodzimierz Ostrowski, prof. Janusz Tazbir.

Członkowie Prezydium PAN: prof. Andrzej Białynicki-Birula, prof. Czesław Druet, prof. Mieczysław Chorąży, prof. Jerzy Haber, prof. Mieczysław Mąkosza, prof. Maria Olszewska, prof. Stefan Węgrzyn, prof. Andrzej Wyczański.

Pozostałych 6 członków Prezydium wybierze Zgromadzenie Ogólne PAN na majowej sesji w 1999 r.

Wcześniej wybrani zostali **przewodniczący poszczególnych Wydziałów** (wchodzący z urzędu w skład Prezydium PAN):

Wydziału I Nauk Społecznych: prof. Jerzy Z. Holzer;

Wydziału II Nauk Biologicznych: prof. Tadeusz Bielicki;

Wydziału III Nauk Matematycznych, Fizycznych i Chemicznych: prof. Henryk Szymczak

Wydziału IV Nauk Technicznych: prof. Kazimierz Thiel;

Wydziału V Nauk Rolniczych, Leśnych i Weterynaryjnych: prof. Marian Truszczyński;

Wydziału VI nauk Medycznych: prof. Janusz Komender;

Wydziału VII Nauk o Ziemi i Nauk Górniczych: prof. Michał Szulczewski.

Wcześniej również wybrani zostali **przewodniczący Oddziałów PAN** (wchodzący także z urzędu w skład Prezydium PAN):

w Krakowie: prof. Włodzimierz Ostrowski;

w Wrocławiu: prof. Edmund Małachowicz;

w Poznaniu: prof. Andrzej B. Legocki;

w Katowicach: prof. Zbigniew Bojarski;

w Łodzi: prof. Marian Mikołajczyk;

w Gdańsku: prof. Piotr Wilde;

w Lublinie: prof. Zbigniew Lorkiewicz.

KOMUNIKAT
ze spotkania Kierownictwa Komitetu Badań Naukowych
z delegacją Krajowej Sekcji Nauki NSZZ „Solidarność”
w dniu 9 września 1998 r.

W spotkaniu uczestniczyli:

ze strony Komitetu Badań Naukowych:

- Podsekretarz Stanu - Małgorzata KOZŁOWSKA,
- Podsekretarz Stanu, Sekretarz KBN - Jan Krzysztof FRĄCKOWIAK,
- Dyrektor Generalny - Zdzisław STACHURA,

ze strony Krajowej Sekcji Nauki NSZZ "Solidarność":

- p.o. Przewodniczącego KSN NSZZ "Solidarność" - Jerzy OLEŹDZKI (*Politechnika Warszawska*),
- Przewodniczący KSN JBR, z-ca przewodniczącego KSN - Jerzy DUDEK (*Instytut Górnictwa Naftowego i Gazownictwa, Kraków*),
- Z-ca przewodniczącego KSN ds. szkolnictwa wyższego - Wojciech PILLICH (*Politechnika Śląska, Gliwice*),
- Członek Prezydium KSN JBR - Elżbieta LIPIŃSKA-ŁUCZYN (*Instytut Ciężkiej Syntezy Organicznej, Kędzierzyn-Koźle*),
- Przewodniczący Regionalnej Sekcji Nauki NSZZ „Solidarność” Regionu Śląsko-Dąbrowskiego, członek Prezydium KSN JBR - Kazimierz A. SICIŃSKI (*Centrum Elektryfikacji i Automatykacji Górnictwa EMAG, Katowice*),
- Przewodniczący Regionalnej Sekcji Nauki NSZZ „Solidarność” Regionu Małopolska, członek Prezydium KSN JBR - Zdzisław ŻÓŁKIEWICZ (*Instytut Odlewnictwa, Kraków*),
- Sekretarz KSN - Albin KLEMENTOWSKI (*Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej, Warszawa*),
- Przewodniczący Komisji Interwencji KSN - Edward KRAUZE (*Instytut Biocybernetyki i Inżynierii Biomedycznej PAN, Warszawa*),
- Doradca RSN Regionu Śląsko-Dąbrowskiego i KSN JBR - Franciszek SZCZUCKI (*Centrum Elektryfikacji i Automatykacji Górnictwa EMAG, Katowice*).

W spotkaniu z ważnych powodów nie mógł uczestniczyć planujący w nim udział Przewodniczący Komitetu Badań Naukowych, Prof. Andrzej WISZNIEWSKI.

Spotkanie rozpoczęło się od prezentacji nowych władz KSN NSZZ "Solidarność" na kadencję 1998-2002. Kierownictwu Komitetu został przekazany numer „Wiadomości Krajowej Sekcji Nauki” zawierający informacje na ten temat.

* * *

Przed spotkaniem Krajowa Sekcja Nauki NSZZ „Solidarność” wystąpiła z propozycją omówienia następujących zagadnień:

- Budżet nauki na rok 1999.
- Nowy system oceny merytorycznej jednostek naukowych i jednostek badawczo-rozwojowych.
- Stan prac legislacyjnych nad ustawami dotyczącymi sfery nauki i działalności B i R.
- Restrukturyzacja i przekształcenia własnościowe jednostek badawczo-rozwojowych.

W trakcie spotkania omówiono zaproponowaną tematykę, zaczynając od planowanego budżetu na naukę w roku 1999. Budżet wyniesie (projekt) 0,452 % PKB (w roku 1998 - 0,47% PKB wg projektu budżetu, a planowane wykonanie 0,456 % ze względu na wyższą wartość PKB). Na podstawie makroproporcji ekonomicznych określono, że wzrost nominalny budżetu nauki wyniesie przy tym poziomie finansowania ok. 14 %, co przy planowanej na rok przyszły inflacji (9,5-10 %) powinno zapewnić ok. 5 %-owy wzrost realny. W tak nakreślonych ramach KBN przewiduje priorytety finansowe dla inwestycji, zakupu czasopism, oprogramowania i baz danych oraz projektów badawczych, w tym zwłaszcza celowych. Natomiast nakłady na działalność statutową wzrosłyby o 10 % nominalnie, a więc na poziomie planowanej na rok przyszły inflacji.

Przewodniczący KBN proponował początkowo 1 % PKB oraz później alternatywnie 0,8 % i 0,6 %. Propozycje te jednak zostały odrzucone z uwagi na negatywną opinię Ministerstwa Finansów. W tym stanie rzeczy Przewodniczący KBN będzie występował o wzrost nakładów budżetowych do poziomu 0,47 % PKB (o ok. 110 mln zł) z przeznaczeniem na składkę do V Europejskiego Programu Ramowego (78 mln zł) i kontynuację prac badawczych nad śmigłowcem bojowym HUZAR względnie wzrost inwestycji naukowych (32 mln zł).

Krajowa Sekcja Nauki NSZZ „SOLIDARNOŚĆ” zdecydowanie krytycznie ocenia dalszy spadek nakładów budżetowych na naukę w Polsce, czemu dali wyraz jej poszczególni, występujący w dyskusji przedstawiciele. Przekraczamy bowiem dopuszczalną barierę, a przy utrzymaniu tej tendencji Przewodniczący Komitetu Badań Naukowych wystąpi w niedalekiej przyszłości w roli syndyka masy upadłościowej polskiej nauki. Stanowisko Ministerstwa Finansów jest tu jednoznaczne - finansowanie nauki z budżetu jest wg niego konsumpcją i stąd wieloletnia tendencja malejąca w zakresie nakładów budżetowych. Stanowisko Krajowej Sekcji Nauki jest przeciwne, zgodnie z praktyką krajów cywilizowanych, gdzie finansowanie nauki z budżetu jest inwestycją. Stąd w wielu krajach wzrost gospodarczy reguluje się poprzez wzrostową tendencję finansowania nauki z budżetu, co pociąga za sobą wzrost finansowania pozabudżetowego. Dobrym przykładem może tu być Finlandia, gdzie po szoku ekonomicznym związanym z załamaniem się bardzo istotnego rynku radzieckiego silnie i z powodzeniem zainwestowano w naukę ze środków budżetowych. Ministerstwo Finansów nie chce zastosować w Polsce tego sprawdzonego na świecie rozwiązania, dodatkowo planując znieść ulgi inwestycyjne dla przedsiębiorstw, wprowadzone dopiero w 1995 r., a związane z uruchamianiem nowych technologii, zarówno krajowych jak i zagranicznych.

W dyskusji został poruszony problem pozabudżetowego finansowania nauki w Polsce, potrzebę którego tak silnie akcentuje zarówno Komitet Badań Naukowych jak i środowisko związkowe Krajowej Sekcji Nauki. Okazuje się, że mechanizmy na rzecz zwiększania popytu na krajowe badania naukowe nie działają w sposób zadowalający. Szacuje się, że pozabudżetowe finansowanie badań wynosi ok. 0,35 % PKB (w ubr. ok. 1,8 mld zł), przy równoczesnej, silnej tendencji wzrostowej z roku na rok. Niestety tylko w przybliżeniu 1/3 tych nakładów trafia do polskich placówek naukowych: uczelni, PAN i JBR (w ubr. ok. 0,6 mld zł). W KBN na ukończeniu jest publikacja ze szczegółowymi informacjami na temat mechanizmów ekonomicznych na rzecz kształtowania popytu na krajowe badania naukowe, która powinna dobrze trafić do podmiotów gospodarczych i samorządów. Zdaniem KSN szkoda, że tak późno, bo o potrzebie przystępnie, ale jednocześnie kompetentnie napisanej publikacji na ten temat mówi się od kilku lat.

Następnie Przewodniczący KSN JBR, Jerzy DUDEK przedstawił opinię związkową o nowym systemie oceny jednostek naukowych, w tym jednostek badawczo-rozwojowych, ubiegających się o dofinansowanie działalności statutowej, opracowanym przez KBN. W opinii stwierdzono, że projekt nowego systemu oceny jest rozwiązaniem idącym we właściwym kierunku. Jest jednak zdaniem KSN JBR w dużym stopniu dyskusyjny i wymaga zastosowania jednolitych kryteriów oceny przez poszczególne zespoły KBN. Z punktu widzenia jednostek badawczo-rozwojowych jest za dużo „akademicki”, ponieważ przeważają w nim akademickie kryteria, związane z publikacjami, monografiami, podręcznikami akademickimi oraz uzyskiwaniem stopni i tytułów naukowych, natomiast wdrożenia, świadczące o pracy sektora JBR potraktowane zostały dosyć pobieżnie i z nastawieniem na ich dość dowolne ocenianie przez zespoły KBN, które mają możliwość ich niskiego punktowania. Jest ponadto za bardzo „uznaniowy”: podobne osiągnięcia mogą być w różnych zespołach bardzo różnie punktowane. Nowy system nie uwzględnia bardzo ważnego dorobku jednostek naukowych w zakresie normalizacji, który na dodatek jest dosyć łatwy do policzenia.

Opinię o nowym systemie oceny przekazano na piśmie kierownictwu KBN. Zawiera ona szereg uwag i postulatów środowiska JBR. Postuluje się w niej m. in. zebranie dodatkowych opinii o jednostkach naukowych ze strony organów je nadzorujących, zmianę proporcji w zakresie punktacji w pewnych przypadkach, uwzględnienie czynnego udziału w zagranicznych konferencjach, umożliwienie przedstawienia w uzasadnionych przypadkach dorobku jednostek za lata wcześniejsze niż okres 1995-97 i szereg innych. Ponieważ działanie nowego systemu oceny zasymulowano na ok. stu jednostkach z różnych obszarów tematycznych, KSN JBR wnioskuje o udostępnienie wyników tej symulacji jak też postuluje dokonanie oceny wybranych, znanych jednostek zachodnich przy jego pomocy. Byłby to interesujący test nowego, polskiego systemu. Kierownictwo Komitetu Badań Naukowych wyraziło zainteresowanie dla tej koncepcji.

Krajowa Sekcja Nauki Jednostek Badawczo-Rozwojowych NSZZ „SOLIDARNOŚĆ” zastrzegła sobie prawo wniesienia dodatkowych opinii i uwag do nowego systemu oceny jednostek naukowych.

W kolejnym punkcie, dotyczącym stanu prac legislacyjnych w sferze nauki Sekretarz KBN, wice-minister Jan Krzysztof FRĄCKOWIAK, zaprezentował projekt zmiany ustawy o Komitecie Badań Naukowych. Natomiast inne projekty, ze względu na ich związek z tematyką przekształceń własnościowych i restrukturyzacji, zostały omówione w ostatnim punkcie. Projekt zmiany ustawy o Komitecie Badań Naukowych m. in. wprowadza zdaniem kierownictwa KBN inny, lepszy podział kompetencji, rozdzielenie

funkcji politycznych (w zakresie polityki naukowej) i wykonawczych, precyzuje zadania przewodniczącego oraz zrównuje prawa podmiotów gospodarczych, prowadzących działalność B + R, i jednostek badawczo-rozwojowych w zakresie dostępu do środków finansowych, przeznaczonych na działalność statutową. Ta ostatnia zmiana stworzy zdaniem KBN możliwość przekształceń sektora JBR bez groźby utraty części środków finansowych, jaką pozostaje dotacja państwowa na tę działalność.

Kierownictwo KBN obiecało udostępnienie omawianego projektu do zaopiniowania w najbliższym czasie.

Na zakończenie omówiono tematykę restrukturyzacji i przekształceń JBR. Komitet Badań Naukowych opracował założenia przekształceń własnościowych jednostek badawczo-rozwojowych. W dniu 14. lipca br. odpowiedni dokument przyjęła Rada Ministrów (KSN nie otrzymała dotąd tego dokumentu do wglądu czy ewentualnej opinii; KBN zapowiedział ich udostępnienie). Wiceminister Małgorzata KOZŁOWSKA omówiła następujące główne aspekty tych założeń:

- przygotowany został i skierowany do Sejmu projekt nowelizacji ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych oraz innych ustaw, uwzględniający możliwość przekształceń jednostek badawczo-rozwojowych w spółki prawa handlowego; w części dotyczącej JBR przewiduje się zwalnianie dochodu przekształcanych jednostek z podatku dochodowego, jeśli dochód zostanie przeznaczony na badania naukowe; KBN przekazuje niniejszym Krajowej Sekcji Nauki ostateczną wersję projektu,
- w przygotowaniu są projekty ustaw, które powinny stworzyć jakościowo nowe warunki dla restrukturyzacji i przekształceń własnościowych JBR (ustawa o instytucjach pożytku publicznego z propozycją tworzenia spółek prawa handlowego typu „not-for-profit”, ustawa o pomocy publicznej, ustawa o instytucie państwowym),
- w projekcie nowego systemu podatkowego, opracowanym przez Ministerstwo Finansów likwiduje się szereg ulg, w tym istotną dla nauki ulgę inwestycyjną dla podmiotów gospodarczych; z ulgi w 1997 r. skorzystało 2440 podmiotów (osób prawnych) na ok. 2 mld zł inwestycji oraz ok. 1 mld zł ulg (a także 30 tyś. osób fizycznych na ok. 600 mln zł) i likwidacja może wyrzucić ujemny wpływ na sytuację jednostek naukowych, realizujących prace B + R,
- na ofertę KBN dotyczącą tzw. venture capitals, mogących stanowić pewną alternatywę dla finansowania badań z budżetu państwa odpowiedziały tylko 2 banki oraz 3 towarzystwa ubezpieczeniowe (jak się okazało, wyczerpująco i zgodnie z oczekiwaniami tylko jedno).

Zdaniem Krajowej Sekcji Nauki wokół jednostek badawczo-rozwojowych od dłuższego czasu panuje nerwowa atmosfera związana z przekształceniami własnościowymi. KSN nie neguje potrzeby silnego powiązania tych jednostek z gospodarką rynkową, lecz powinno się to odbywać zgodnie z prawem i dla dobra krajowej gospodarki. Do tej pory nie ma ścieżki prawnej korzystnej dla krajowego potencjału badawczego, natomiast zniszczyć go przez nierozważne przekształcenia dla chwilowych zysków można łatwo, ale sztuką jest zapewnić krajowi trwały wzrost gospodarczy. KSN uważa, że w kraju nie ma właściwej polityki naukowej, proinnowacyjnej i gospodarczej. Szybkie przekształcenia własnościowe jednostek badawczo-rozwojowych, bez dopracowania otoczenia (ustawy niezbędne dla funkcjonowania tych jednostek, stworzenie definicji działalności B i R, pełne instrumentarium prawno-ekonomiczno-finansowe) na pewno nie przyczynią się do wzrostu gospodarczego kraju. Przykładem już niekorzystnie podjętych dla JBR działań może być projekt nowelizacji ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych oraz innych ustaw: w ustawie o podatku dochodowym od osób prawnych proponuje się niekorzystny zapis zwalniający z podatku dochody utworzonych z JBR spółek w części przeznaczonej na działalność naukową i naukowo-techniczną tylko na okres 3 lat, gdzie dotychczas jednostki naukowe i badawczo-rozwojowe były zwolnione z tego podatku na czas nieokreślony. Innym przykładem może być stwierdzone przez Komitet Badań Naukowych niewielkie zainteresowanie dla „venture capitals”, z którymi wiązano duże nadzieje. Przy aktualnych obostrzeniach przypuszczalnie żaden inwestor nie zdecyduje się na inwestowanie w takie fundusze. Także rezygnacja z dotychczasowej ulgi inwestycyjnej z argumentacją, że niewiele podmiotów z niej korzysta, będzie krokiem w jak najbardziej niewłaściwym kierunku: podmiotom gospodarczym nie stworzono szansy na ustabilizowanie i ugruntowanie tej ulgi, na oswojenie się z nią jako trwałym elementem mechanizmów ekonomicznych w Polsce, a już zamierza się ją zlikwidować.

Sekretarz
Komitetu Badań Naukowych
Jan Krzysztof Frąckowiak

V-ce Przewodniczący
Krajowej Sekcji Nauki
Jerzy Dudek

Przyszłość jednostek badawczo - rozwojowych niepokoje środowisk związkowych JBR, opinie i stanowiska Ministerstwa Gospodarki.

Spotkanie Regionalnej Sekcji Nauki i Prezydium Regionalnej Sekcji Nauki Jednostek Badawczo-Rozwojowych NSZZ „SOLIDARNOŚĆ” z Ministrem Gospodarki, Januszem Steinhoffem i V-Ministrem, Wojciechem Katnerem, Gliwice, Centrum Mechanizacji Górnictwa KOMAG, 23 grudnia 1998 r.

Minister Janusz Steinhoff podejmując na spotkaniu odpowiedź na przedstawione problemy odnośnie polityki gospodarczej i proinnowacyjnej w krajowej gospodarce poinformował, że utworzony po ostatnich wyborach w 1997 roku rząd koalicyjny postawił sobie bardzo ambitny i trudny program działania, który już po roku w większości postulatów zgłoszonych w kampanii wyborczej i elementów umowy koalicyjnej został zrealizowany w praktyce. I tak:

- wprowadzono reformę administracji państwowej,
- wprowadzana jest reforma ubezpieczeń emerytalnych, bardzo trudna pod względem odbioru społecznego, jednakże nie kwestionowana przez nikogo, kto poczuwa się do odpowiedzialności za Polskę,
- wprowadzana jest także reforma ubezpieczeń zdrowotnych,
- podjęto próbę restrukturyzacji wrażliwych branż polskiego przemysłu, w tym górnictwa i hutnictwa, z którymi to branżami związane jest zaplecze naukowo-techniczne.

Program **restrukturyzacji górnictwa** - bardzo trudny w realizacji i kosztowny, wymaga rozwiązania wielu problemów społecznych, wynikających z konieczności przemieszczenia ponad 100 tys. pracowników do innych zawodów. Ustawa o dostosowaniu górnictwa węgla kamiennego i gmin górniczych do funkcjonowania w warunkach gospodarki rynkowej, oczekująca na podpisanie przez prezydenta, umożliwi przystąpienie do przyspieszenia realizacji tego programu. Program pociągnie za sobą nakłady na poziomie 140 bln starych złotych w ciągu 4 lat. Większość z tych środków będzie wydatkowana na likwidację skutków społecznych programu restrukturyzacji. Rok 1998 znacznie zaawansował realizację tego programu. Z górnictwa odeszło w sposób bezkonfliktowy 30 tys. osób. W 1999 r. rozpoczęty zostanie proces likwidacji trwale nierentownych mocy produkcyjnych, co w efekcie pozwoli na uzyskanie w roku 2000 rentowności branży górniczej, aktualnie generującej bardzo duże straty. W tym roku straty górnictwa były szczególnie wysokie, spadło zapotrzebowanie na węgiel o 20 mln ton, co stanowi stratę 2,5 mld nowych złotych.

Program restrukturyzacji hutnictwa to kolejny bardzo trudny program, który przedstawiono Komisji Europejskiej. Ministerstwo Gospodarki współpracowało z zapleczem naukowym - z Instytutem Metalurgii Żelaza i

innymi placówkami - przy opracowywaniu programu restrukturyzacji. W ślad za pozytywną opinią Komisji Europejskiej skierowane zostaną nakłady z UE (z Funduszu Phare) na restrukturyzację zatrudnienia. Przedstawiony program w Brukseli został bardzo pozytywnie oceniony. Spotykane potem odmienne wypowiedzi przedstawicieli krajów członkowskich należy potraktować jako reakcję konkurencji. Począwszy od 2001 roku przewidywana jest szybka prywatyzacja hutnictwa. Będzie to prywatyzacja racjonalna, której myślą przewodnią będzie przyszłość tej branży w Polsce i jej znaczący wpływ na całą gospodarkę. Aktualnie mniej więcej połowa hutnictwa jest nie sprywatyzowana, w tym 2 największe huty: Katowice i Sendzimira. Zakłada się zainwestowanie w hutnictwo polskie znaczących środków. Skala inwestycji to: od 1990 roku zainwestowane już 2 mld USD i 1600 mln USD do zainwestowania w najbliższej przyszłości. Oczywiście restrukturyzacja hutnictwa również związana jest z redukcją zatrudnienia o 40 tys. osób. 21 grudnia 1999 r. zakończono negocjacje z partnerem społecznym na temat osłon socjalnych dla odchodzących hutników, podpisaniem porozumienia i w najbliższym czasie rozpoczęty zostanie proces restrukturyzacji tej branży.

Tak więc na Śląsku występuje bardzo trudny okres z uwagi na nałożenie się 2 programów restrukturyzacji przemysłu ciężkiego. Pozostaje jeszcze również niełatwy problem restrukturyzacji przemysłu obronnego. Aktualnie zakończono prace nad opracowaniem programu restrukturyzacji, który oczekuje na posiedzenie Rady Ministrów. W najbliższym czasie najprawdopodobniej zostanie on zaakceptowany, łącznie z utworzeniem narodowego funduszu przemysłu obronnego.

Wiele działań prowadzone jest w zakresie legislacji. W ostatnim czasie przedstawiono bardzo ważny dla gospodarki projekt ustawy o działalności gospodarczej, a w fazie końcowej są prace nad projektem ustawy o dopuszczalności i monitorowaniu pomocy publicznej dla przedsiębiorstw.

Stan polskiej gospodarki oceniany wskaźnikami makroekonomicznymi można uznać za dobry. Od szeregu lat spada w Polsce inflacja, w tym roku poniżej 9 %. Wzrost PKB od kilku lat przekracza 6 % i to określa obiektywnie stan gospodarki pozytywnie. Najpoważniejszymi problemami polskiej gospodarki jest podejmowana restrukturyzacja przemysłu ciężkiego.

Absorpcja inwestycji od wielu lat jest bardzo wysoka, w tym roku poziom inwestycji zrealizowanych w Polsce osiągnął wartość zbliżoną do 9 mld USD. Jesteśmy najbardziej atrakcyjnym krajem w Europie Środkowej i Wschodniej jeśli chodzi o lokowanie inwestycji przez kapitał zagraniczny.

Do problemów gospodarczych należy także zaliczyć konieczność unowocześnienia gospodarki i zaostrzającą się konkurencję z krajami UE. W efekcie układu stowarzyszeniowego przyjęliśmy ścieżkę redukcji ceł na towary przemysłowe, która w przyszłym roku będzie już bardzo znacząco wpływać na rynek. Znikną bowiem wszystkie cła na artykuły z krajów UE z wyjątkiem ceł na samochody do roku 2002, na paliwa płynne do roku 2001, oraz na wyroby stalowe do roku 2000. Tak więc praktycznie polska gospodarka jest zmuszona konkurować na równych zasadach ze wszystkimi krajami UE. Ministerstwo Gospodarki jest również świadome występowania silnego deficytu w obrotach handlu zagranicznego z UE, który aktualnie osiągnął 10 mld USD. Polska utrzymuje więc około 400 tys. miejsc pracy w krajach UE. Szukając rozwiązań w tym problemie prowadzone są poszukiwania rynków zbytu na polskie towary nie tylko w krajach UE, ale też Europy Środkowej i Wschodniej. Jesteśmy sygnatariuszami CEFTY, a przez to między innymi jesteśmy atrakcyjnym miejscem lokowania inwestycji, gdyż posiadamy dostęp do rynku, na którym żyje 400 mln konsumentów.

Polski przemysł to również nowoczesność. W najbliższym okresie **priorytet dla polskiej gospodarki** zdaniem Ministra powinny stanowić:

- szybka absorpcja wyników badań naukowych,
- unowocześnienie produkcji,
- bardzo ścisła współpraca podmiotów gospodarczych z zapleczem naukowo - technicznym.

Zaplecze naukowo-badawcze górnictwa jest katastrofalnej. Sytuacja w górnictwie przenosi się wprost na sytuację w JBR-ach zajmujących się tematyką górniczą. Ministerstwo Gospodarki zamierza w następstwie przeprowadzanych procesów naprawczych w tych branżach. Poprawa sytuacji finansowej branż odbije się także na zapleczu naukowo-badawczym.

W roku 1999 nakłady na naukę wzrastają w projekcie ustawy budżetowej o 14 %. Nie jest to dużo, natomiast nakłady na prace naukowo-badawcze wzrastają tylko o 10 %, czyli niewiele ponad ścieżkę inflacyjną.

Jednakże sytuacja w JBR-ach powinna poprawiać się dosyć szybko, bowiem przemysł coraz wyraźniej dostrzega potrzebę łożenia na badania naukowe jako drogę do zapewnienia sobie konkurencyjności na rynku. Konkurencja, w tym również międzynarodowa wymusza bardzo ściśle związki z zapleczem naukowo-badawczym.

Jaka jest zatem przyszłość sektora JBR? Aktualnie w Polsce funkcjonuje 222 JBR-y, z czego ponad połowa jest nadzorowana przez Ministra Gospodarki. Stan po-

szczególnych jednostek jest bardzo zróżnicowany. Są jednostki bardzo dobre, które potrafiły znaleźć się na rynku usług badawczych. Są też bardzo słabe, które będą w przyszłości likwidowane. Planowane jest stworzenie możliwości szybkiego zrealizowania przekształceń własnościowych tych placówek poprzez stworzenie podstaw prawnych w drodze nowelizacji ustawy o JBR. Należy oczekiwać, że przekształcenia uruchomią duże rezerwy tkwiące w tych jednostkach. W procesie przekształceń bardzo ważnym czynnikiem jest zapewnienie jednostkom po przekształceniach preferencji podatkowych. Ministerstwo Gospodarki popiera oczekiwania społeczności JBR, aby zwolnienia podatkowe były trwałe również i w jednostkach przekształconych.

Omówienia wymaga również projekt przyszłej ustawy o Państwowym Instytucie Badawczym. Istnieje potrzeba zróżnicowania JBR. Powinny zostać wyłonione Państwowe Instytuty Badawcze w ograniczonej liczbie, finansowane w odmienny sposób niż pozostałe.

Jak najszybciej powinny też zostać rozwiązane wszystkie kwestie związane z finansowaniem działalności statutowej dla JBR po przekształceniach własnościowych. Ten problem w najbliższym terminie będzie przedmiotem rozmów z KBN.

Kolejnym zadaniem jest ustawa o JBR, która jest przedmiotem zainteresowania KBN i wymaga nowelizacji. Odnośnie potrzeby i zakresu nowelizacji opinie MG i KBN są bardzo zbliżone.

Kończąc swą wypowiedź Minister Steinhoff poruszył jeszcze zagadnienie racjonalności kategoryzacji JBR. MG interesuje pogląd środowiska szczególnie w takich kwestiach jak: czy system ten jest racjonalny?, czy przyznane kategorie odzwierciedlają faktyczny poziom naukowy kadry i prac badawczych?, czy kategoryzacja ma racjonalny związek z finansowaniem badań naukowych?

Odpowiedź środowiska JBR na te pytania jest istotna, bowiem umożliwiłaby Ministerstwu zgłaszanie odpowiednich uwag do propozycji nowych rozwiązań w tym zakresie.

Kontynuację prezentacji stanowiska Ministerstwa Gospodarki w pozostałych kwestiach podjął następnie **V-Minister Wojciech Katner** informując o utworzeniu w Ministerstwie z dniem 1 października 1998 r. departamentu ds. JBR i nauki jako dowodu poważnego potraktowania merytorycznych problemów jednostek badawczo-rozwojowych.

MG sprawuje opiekę nad ponad połową z aktualnie funkcjonujących JBR. Ostatnio MG aktywnie podjęło walkę o interesy JBR także na forum KBN, wyraźnie opowiada się za zakończeniem dyskusji nad przyszłością JBR i podjęciem konkretnych działań. Dowodem tego jest przygotowana ostatnio propozycja nowelizacji ustawy o JBR i przedyskutowanie propozycji z KSN JBR, ze środowiskiem badawczym, w tym także z kierownictwem JBR poszczególnych regionów, co stanowi

novum w prowadzonych dotychczas formach konsultacji. Spotkania dyskusyjne wynikają z potrzeby wyjaśnienia sytuacji prawnej, ekonomicznej i faktycznych możliwości w działaniach środowiska, a z drugiej strony umożliwiają poznanie oczekiwań i późniejsze prezentowanie tych opinii i oczekiwań na forum MG i KBN.

Na czym polega nadzór MG nad JBR-ami? Zdaniem Min. Katnera jest to nie tyle nadzór, co opieka i reprezentowanie interesów JBR w sposób i w zakresie, do jakiego jednostki upoważniają Ministerstwo Gospodarki. Każdy z JBR jest bowiem samodzielną osobą prawną, podejmującą zobowiązania i realizującą swoje interesy. Rola MG podobnie jak każdego organu nadzorującego ograniczona jest przez obowiązującą ustawę i faktycznie może być niewielka. Podobnie finansowanie MG zgodnie z prawem nie może być podmiotowe, a jedynie pewne środki mogą być kierowane na realizowanie konkretnych zadań proponowanych przez JBR w formie programów badawczych. Minister podkreślił istotną w pozyskiwaniu środków z KBN czy UE rolę odpowiedniego uzasadnienia wysokości niezbędnych nakładów finansowych.

MG oczywiście jest zainteresowane, aby Polska weszła do UE w dobrej kondycji w charakterze partnera, który posiada niezłe wyniki prac naukowo-badawczych w stosunku do innych krajów unijnych, a nie wyłącznie konsumenta i strony obsługującej urzędzenia czy programy innych krajów unijnych.

MG widzi także pilną **potrzebę nowelizacji ustawy o KBN**. Trudnym zagadnieniem jest zapewnienie odpowiedniej formy tej instytucji po nowelizacji. W przeszłości, gdy istniało ministerstwo nauki, były dobre i złe doświadczenia. Zauważać można było wówczas pewną alienację, podczas gdy w KBN-ie znajdują się ministrowie kilku resortów, co ułatwia dyskusje i zapewnia rozdział środków na naukę przez ciało zbiorowe. Konieczne jest wzmocnienie roli przewodniczącego KBN, a także Ministra Gospodarki, który jako członek rządu powinien mieć wpływ na rozdział finansów szczególnie w przypadku tematyki, gdzie rozwój gospodarki wymaga zastosowania konkretnych priorytetów, niezależnie od opinii naukowców, mających własne zainteresowania i doświadczenia związane z uprawianą dyscypliną.

W dyskusji z KBN MG aktualnie prowadzi rozmowy partnerskie. Uzyskane ze strony środowiska wsparcie w postaci różnego rodzaju przedłożeń i opinii, o które tym samym Ministerstwo się zwraca, jest niezwykle cenne szczególnie w przypadku projektów prac legislacyjnych. Bardzo ważne jest stanowisko środowiska odnośnie projektów ustawy o PIB i nowelizacji ustawy o JBR.

Najpilniejszymi zagadnieniami są: przystosowanie przepisów prawnych do potrzeb przekształceń i jak najszybsze rozpoczęcie przekształceń, tam gdzie jest to uzasadnione bez skomercjalizowania działalności czyli z zachowaniem preferencji podatkowych, i z możliwością powoływania Rad Naukowych.

MG postuluje i domaga się, aby zwolnienia podatkowe proponowane przez Ministerstwo Finansów jako 3-letnie po przekształceniu JBR były trwałe.

W branżach podlegających restrukturyzacji w programach MG obecnie JBR-y traktowane są równolegle. Sugerujemy, aby środowisko JBR mocniej występowało o zaspokajanie interesów JBR-ów branżowo już w okresie budowania programów prywatyzacji i przedstawiania ich do opiniowania.

Obecnie na sto dwadzieścia kilka JBR będących pod nadzorem MG po analizach kolejnego roku 20 powinno być zlikwidowanych (4 są już w trakcie likwidacji), około 30 do 50 placówek prawdopodobnie stanie się PIB-ami, około 40 JBR z uwagi na swe wyniki mogłoby w części stać się spółkami kapitałowymi (najpierw jednoosobowymi spółkami skarbu państwa, a potem przekształcić się „pracowniczo” lub ze wzmocnieniem kapitałowym), około 20 jednostek mogłoby podjąć łączenie się. Wybór drogi musi być pozostawiony JBR-om.

Zdaniem MG środowisko oczekuje stworzenia możliwości prawnych i ekonomicznych w zakresie przekształceń własnościowych. Jest kilka możliwości rozwiązań: pozostanie JBR-em, przekształcenie się w spółkę handlową, prywatyzacja, komercjalizacja z pozostaniem spółki handlowej (czyli po przekształceniu w odpowiednim procencie rozwijać działalność naukową w stosunku do działalności gospodarczej), łączenie jednostek o podobnej działalności statutowej.

Dzisiaj przy obecnym stanie prawnym przekształcenie się w spółkę powoduje utratę przywilejów jednostki naukowo-badawczej. Dlatego nie należy tego dokonywać.

Ministerstwo jest także zwolennikiem, aby przy prowadzeniu w przyszłości prywatyzacji przedsiębiorstw był uwzględniany pakiet badawczo - rozwojowy. Tak więc przy zobowiązaniach ustalanych w procesie prywatyzacji powinno być uwzględniane wszystko, co wiąże się problematyką badawczo-rozwojową.

W procesie transformacji powinno następować wiązanie zaplecza naukowego z przemysłem poprzez zbywanie akcji prywatyzowanych JBR przedsiębiorstwom, dla których te jednostki pracują, czyli tworzenie powiązań kapitałowych zarówno poprzez organy spółek jak też przez osiągnięte zyski.

PIB-y będą finansowane prawdopodobnie w 50 %-ach w efekcie realizowania programów państwowych. Nie będzie to finansowanie podmiotowe prowadzące w rzeczywistości do sytuacji z przeszłości utrzymywania jednostki tylko z tej racji, że jest państwowa. Aktualnie JBR-y ze środków państwowych finansowane są powyżej w 30 %-ach, czasami w 20 %-ach, a w niektórych przypadkach jeszcze niżej. O finansowaniu musi decydować profil zamówień prac badawczych i wdrożeńowych.

Kolejnym zagadnieniem do nowelizacji jest **weryfika-**

cja kategoryzacji JBR. Środowisko w tym przypadku zdaniem MG zajmuje bardzo konstruktywne stanowisko. Nie mogą w kategoryzacji JBR przeważać kryteria akademickie, np. liczba i jakość publikacji jak również osiąganie stałego postępu w zdobywaniu stopni naukowych i w rozwoju dydaktyki. Dlatego kategoryzacja JBR musi uwzględniać inne kryteria .

Najtrudniejszy problem z wykorzystaniem rozwiązań naukowych rodzimych występuje wówczas, **gdy prywatyzacja następuje z udziałem kapitału zagranicznego dużych firm zachodnich posiadających dobrze rozwinięte własne zaplecze naukowo -techniczne.**

W przyszłości przy zawieraniu umów nasze zaplecze naukowo-badawcze powinno być traktować jako argument, którego nie można zlikwidować lub sprowadzić wyłącznie do funkcji usługowych w stosunku do zaplecza zagranicznego.

W związku ze zbliżaniem się do rozstrzygnięć finałowych kilku projektów legislacyjnych w Ministerstwie Gospodarki powołany będzie Zespół z udziałem środowiska, RG JBR i związków zawodowych, który podejmie weryfikację propozycji tak, aby wypracowane rozwiązania zapewniały rozwój JBR.

Na zakończenie V-Minister Katner zapewnił, że w pracach dotyczących zagadnień naukowo-badawczych Ministerstwo Gospodarki stara się być obecne i czynne. Zagadnienia ustawodawcze dotyczące nauki, ale nie ściśle dotyczące spraw badawczo - wdrożeniowych, w szczególności jeśli chodzi o szkolnictwo wyższe, były dotychczas przedmiotem mniejszego zainteresowania. Być może i tutaj należałoby się upominać o obecność MG ze względu na interesy środowiska JBR. Ministerstwo Gospodarki na tle innych resortów postrzegane jest przez KBN z zaskoczeniem, zdziwieniem a początkowo nawet z niedowierzaniem, że zajmując się regulowaniem gospodarki tak mocno chce wnikać w problematykę badawczo - rozwojową i mieć na nią wpływ. **Że** chce zmienić stereotypowe opinie o drugorzędności środowiska JBR w stosunku do środowiska akademickiego. Uważamy, że z upływem czasu przy przychylności KBN uda się ten zamiar zrealizować. Już obecnie KBN jest przekonany, że żadnych działań finansowych nie może podejmować bez MG, o ile dotyczą one JBR-ów będących pod nadzorem MG.

W trakcie dyskusji przedstawiciele środowiska związkowego podjęli merytoryczną dyskusję odnośnie wystąpień Ministrów, a także szczegółowych pytań pod adresem Ministerstwa Gospodarki.

Jako pierwszy wystąpił Przewodniczący KSN **Kol. Janusz Sobieszkański.** Ustosunkowując się do wystąpień Panów Ministrów podkreślił, że celowym jest, aby nowelizacja prawa, w tym ustawy o KBN wyróżniła zasadę szczególnej dbałości o pakiet naukowo-badawczy w procesie prywatyzacji gospodarki. W odróżnieniu od zdania Ministra Steinhoffa odnośnie trudności zwiększenia finansowania nauki ze środków budżetowych

państwa i preferowania działań tworzących odpowiednie mechanizmy skłaniających podmioty gospodarcze do inwestowania w naukę KSN uważa, że po 10 latach, za które powinniśmy wziąć odpowiedzialność jako siła tworząca wolną Polskę, należałoby stwierdzić niedostatek finansowania nauki zarówno z budżetu jak i z innych źródeł. Konieczne jest więc zwiększenie zarówno finansowania z budżetu państwa jak też szybkie uruchomienie mechanizmów zapewniających finansowanie z innych źródeł, a także zaangażowanie gospodarki w utrzymanie na odpowiednim poziomie badań naukowych i powiązania z nauką rozwoju gospodarczego. To ostatnie jest trudne, bowiem wymaga rozwiązań finezyjnych.

Prostsze jest zwiększenie nakładów z budżetu. Rząd bowiem mógłby któregoś dnia postawić jasno sprawę, że przyszłość Polski jest związana z rozwojem edukacji wyższej oraz nauki i wydaje się, że większość ministrów wypowiedziałaby się za tym pozytywnie. Polemiki można by się początkowo spodziewać ze strony Ministerstwa Finansów, ale dyskusja byłaby niewątpliwie bardziej rzeczowa niż obecnie. Aktualne spojrzenie na naukę jako na sferę, która wyłącznie pochłania środki, jest błędne. Nikt tak do końca nie wierzy, że to jest dobra inwestycja. Jest pora, aby na to właśnie zwrócić uwagę.

Na naukę można patrzeć jako na jedną całość, natomiast nie może ona być rozpatrywana jako kategoria jednego resortu. Dlatego celowe jest, aby podkreślanie problemów nauki było dokonywane przez jak największą liczbę resortów, i aby w szczególności w tę sprawę zaangażowany był resort gospodarki. Jest niesłychanie ważnym, a także budzącym w naszym środowisku nadzieje, że MG deklaruje otwartość na zagadnienia związane z poprawą sytuacji i finansowania nauki i na przejście pewnych jej problemów. Pan Minister poinformował nas o powstaniu nowego Departamentu JBR, a także, że podejmowane działania będą miały charakter opieki. Uważamy, że możliwości MG są znacznie większe, niesłychanie ważnym jest uznanie - nie tylko środowisk nauki, ale i całej gospodarki - potrzeby i znaczenia nauki w gospodarce. Istnieje w tym zakresie konieczność finezyjnego działania, np. przez system podatkowy jak to ma miejsce np. we Francji, która nie narażając się UE potrafi skutecznie dbać o rozwój własnego rynku.

Takie oddziaływanie na gospodarkę przez Panów Ministrów było by bardzo istotne. Dobrze byłoby, aby najbliższy okres tak ważny dla JBR stał się faktycznie dla nich szansą, a także szansą dla polskiej gospodarki. Aby podmioty gospodarcze dostrzegły, że jest to moment korzystny dla związania się z nauką.

Należy także zwrócić uwagę, że w procesie prywatyzacji oprócz częściowo już przeprowadzonej w formie określonej nieraz jako rozdawnictwo (przebiegającej z różnym efekcie i odbiorem społecznym, np. NFI, w którym prawdopodobnie część bonów przepadnie), mamy przed sobą jeszcze prywatyzację, co do której

mówi się, że uzyskane z niej środki wspomagać będą fundusze emerytalne, a także edukację i naukę. Środowisko nasze zapytuje, czy Rząd o tym pamięta i jakie ma aktualnie zamiary w tej sprawie.

Rok temu przy prywatyzacji telekomunikacji pojawiły się propozycje zarówno ze strony KSN i Solidarności Telekomunikacji przeznaczenia części pakietu funduszu na wspieranie nauki. Nie znamy jednakże finału sprawy.

Kolejny głos w dyskusji (**kol. E. Lipińska - Łuczyn**) dotyczył problemów i zapytań, które wymagają uzupełnienia wypowiedzi przez Panów Ministrów, w tym:

- 1- wyjaśnienie powodów informowania przez przedstawicieli Rządu w różnych sytuacjach, w tym także dzisiaj, o coraz lepszej sytuacji finansowej nauki, gdy faktycznie od lat finansowanie z budżetu wynosi aktualnie tylko około 0,5 % PKB i od lat z roku na rok zmniejsza się. Czy możemy liczyć, że wreszcie tendencja ta ulegnie zmianie?,
- 2- Ustawa, o której w swym wystąpieniu wspomniał Minister Katner, nie wskazuje na fakt (podkreślany przez ministra) o samodzielności JBR w zakresie rozpoczęcia i wyboru drogi prywatyzacyjnej. W aktualnym projekcie ustawy proponuje się, aby prywatyzację JBR rozpoczynać na wniosek organu sprawującego nadzór nad placówką,
- 3- Dlaczego Rada Naukowa będzie powołana tylko w spółkach skarbu państwa i to ze znacznie ograniczonymi uprawnieniami (opiniowania i doradztwo)?
- 4- Czy uregulowania prawne dotyczące PIB powinny znaleźć się w odrębnej ustawie, czy nie mogą one znaleźć się w znowelizowanej ustawie o JBR, które to jednostki nie zależnie od formy własności muszą w statucie mieć zapis o działalności naukowo-badawczej.

Odpowiadając na powyższe pytania Minister Katner przedstawił następujące stanowisko MG:

Ad 1. Projekt ustawy otrzymało MG również 2 dni temu. MG wymusiło, by KBN (który odpowiada za legislację w tym zakresie) wobec niemożliwości przyspieszenia prac nad ustawą o prywatyzacji i komercjalizacji przedsiębiorstw (ze względu na nakładania się w tym przypadku problemów uwłaszczenia), wystąpił z projektem nowelizacji ustawy o JBR.

Ad 2. Kwestia rad naukowych była jednoznacznie postawiona. Są one utrzymane w jednostkach przekształconych w spółki obok rad nadzorczych. Rada nadzorcza ma uprawnienia wynikające z kodeksu handlowego. Nie było w zamyśle określanie szerszych uprawnień, aby nie wymuszać nowelizacji kodeksu handlowego. Pomijając stronę prawną istotny jest fakt, że praca nad nową ustawą „prawo spółek handlowych” jest zaawansowana i nie należy powodować opóźnień w pracach legislacyjnych nad projektem w następstwie konieczności prowadzenia nowej konsultacji społecznej z uwagi na zmianę

uprawnień organów spółek handlowych. Dla rady naukowej nie można było zatem przewidzieć uprawnień, które ma rada nadzorcza zgodnie z zapisem w kodeksie handlowym. O ile środowisko związkowe widzi możliwość poprawy zapisu, to MG poprze inicjatywę w takim zakresie, by z zasady proponowany zapis nie powodował konieczności zmian w zapisie dot. spółek podlegających kodeksowi handlowemu.

Odnośnie wniosku o komercjalizację MG podziela opinie. Takie stanowisko przekazano w opinii, w której przewiduje się prywatyzację również na inny wniosek niż organu nadzorującego.

Odnośnie jednej ustawy dla JBR i PIB to nowa propozycja, bowiem przy pracy nad założeniami takich nie było. Jest stanowisko KBN, że zaawansowanie prac legislacyjnych odnośnie PIB jest ciągle na etapie założeń, po za tym co miałyby się w tej ustawie znaleźć? Obawiam się, że gdy postawimy problem umieszczenia zapisu o PIB w ustawie o JBR, niezmiernie wydłuży to możliwość przekształcania JBR w spółki. W kształcie obecnym projekt ustawy po pierwszym czytaniu daje szansę na dosyć szybkie uchwalenie nowelizacji.

Zapis, że rada naukowa ma być powołana tylko w spółkach skarbu państwa jest nieporozumieniem - ma ona występować we wszystkich rodzajach spółek powstałych po przekształceniach JBR.

Minister Steinhoff zapytał o przyczynę podnoszenia przez środowisko JBR rangi rady naukowej i jej uprawnień w gospodarce rynkowej. Czy nie jest to częściowo celebrowanie działań, które nie zawsze muszą mieć charakter naukowy? Zapis w tym względzie nie powinien być sztywny, wymuszający obowiązek, powinien natomiast dopuszczać powoływanie rady naukowej, o ile taką decyzję podejmie prywatny właściciel jednostki.

Odrębną sprawą jest odpowiedź, czy kompetencje RN powinny mieć zakres podobny jak w obecnych JBR i czy dobrze Państwo ocenicie funkcjonowanie rad naukowych.

Nie możemy jednoznacznie odpowiedzieć na powyższe pytania, odpowiedziała kol. Lipińska-Łuczyn, bowiem opinie w tym względzie są różne, co zależy od faktycznej działalności rady w danej placówce. Nasze środowisko również oczekuje zapisu o dopuszczalności, a nie obligatoryjności powoływania rady naukowej. Zaznaczyć należy, że rada nadzorcza jest organem płatnym, a Rada Naukowa jest bezpłatna. Osobnym zagadnieniem jest potrzeba zapisu prawnego definicji działalności naukowej, być może powinno to znaleźć się w ustawie o działalności non-profit.

Minister Katner uważa, że rada naukowa nie powinna być organem nie płacącym swoim członkom w skomercjalizowanym przedsiębiorstwie i niezbędnym jest bardzo dokładne określenie kompetencji rady naukowej, aby nie wchodziły one w kompetencje rady nadzorczej.

Odnośnie drugiego zagadnienia, to tworzone są dwa

projekty, jeden zaawansowany wiąże się z ustawą o organizacjach pożytku publicznego (na wzór przedwojennego rozporządzenia na temat prawa o stowarzyszeniach wyższej użyteczności). Druga ustawa zapowiadana przez KBN w przyszłym roku dotyczy działalności non-profit. Na pytanie, czy w tej ustawie nie powinien znaleźć się zapis o działalności naukowo-badawczej Minister uważa, że nie, bowiem zapis ten znajdzie się w ustawie będącej w końcowej fazie legislacji w MG o pomocy publicznej dla przedsiębiorców, bowiem działalność badawczo-naukowa może zgodnie z przepisami UE być przedmiotem pomocy publicznej, a więc zapis ten dla jednoznaczności jest konieczny.

Na zakończenie dyskusji Kol. K. Siciński przedstawił pytanie odnośnie aktualnych płac dyrektorów JBR podkreślając, że poprzednio miały one ścisły związek z wynikami ekonomicznymi kierowanego przez danego dyrektora JBR. Obecnie MG wyznacza płacę. Minister Katner podziękował za to pytanie uważając, że jest to temat ważny i wymagający wyjaśnienia. Poprzednio w płacach dyrektorskich nawet dla placówek o zbliżonym zatrudnieniu i efektach, a także o takiej samej kategorii występowały bardzo duże różnice. Taki stan uznano za nieprawidłowy i dlatego podjęto regulacje w tej sprawie. Obecnie przyjęto określone kryteria dla podjęcia racjonalizacji wynagrodzeń, zasadniczego, dodatku funkcyjnego i naukowego, i szeregu premii w tym rocznej.

Kryteria zostały przyjęte dla motywacji i są uzależnione od średniej płacy. Ustalono krotność średniej płacy w jednostce, uzależnioną od kategorii jednostki. Jako dodatkowe kryterium przyjęto wielkość zatrudnienia. Aktualnie 5 jednostek jest bardzo dużych - powyżej 600 pracowników, 6 jednostek liczy od 400 do 600 pracowników, 20 jednostek to 200 do 400 pracowników, mniej więcej połowa zatrudnia około 100 pracowników. Określono duże jednostki powyżej 500 pracowników, średnie poniżej 500 i małe o zatrudnieniu poniżej 150 pracowników. Wynagrodzenia obliczono biorąc pod uwagę powyższe kryteria oraz uzgodniony w komisji trójstronnej wskaźnik wzrostu płac. Według tego przyjęto maksymalny poziom wzrostu płac. Najczęściej regulacja wystąpiła w listopadzie. Na ten rok wyrównywania w ramach danej kategorii posiadający bardzo wysokie pułapy nie otrzymali podwyżki lub była ona minimalna, a podwyżek nie przewiduje się dla dyrektorów jednostek mających ujemny wynik bilansowy.

Dziękując za dyskusję przewodniczący RSN kol. K. A. Siciński zapowiedział konferencję prasową (prasa, radio, telewizja) z udziałem zaproszonych gości, a pozostałych uczestników zebrania równoległe zaprosił do zwiedzania wybranych laboratoriów CMG KOMAG. Wszystkim obecnym złożył serdeczne życzenia radosnych Świąt Bożego Narodzenia i szczęśliwego, zdrowego i efektywnego Nowego Roku.

Na koniec informacje o protokołowym charakterze:

W zebraniu oprócz delegatów do RSN i członków

Prezydium KSN JBR uczestniczyli:

- ◆ Minister Gospodarki Pan Janusz Steinhoff,
- ◆ Wiceminister Gospodarki Pan Wojciech J. Katner,
- ◆ Przewodniczący Krajowej Sekcji Nauki NSZZ „Solidarność” Kol. Janusz Sobieszczański,
- ◆ Przewodniczący Zarządu Regionu Śląsko-Dąbrowskiego NSZZ „Solidarność”, Kol. Waclaw Marszewski,
- ◆ Prezes Głównego Urzędu Ceł Pan Janusz Paczocha,
- ◆ Przewodniczący Krajowej Sekcji Nauki Jednostek Badawczo-Rozwojowych NSZZ „Solidarność”, Kol. Jerzy Dudek,
- ◆ Dziekan Wydziału Górnictwa i Geologii Politechniki Śląskiej Pan Marian Dolipski,
- ◆ Przewodniczący niektórych Komisji Zakładowych NSZZ „Solidarność” i inni goście, a także dziennikarze prasowi, radiowi i telewizyjni.

W III części zebrania - w uroczystym spotkaniu oplatkowym - uczestniczył również Biskup Diecezji Gliwickiej Ks. Dr Gerard Kusz.

W spotkaniu tym udział wzięła grupa pracowników CMG KOMAG (kierownicy zakładów).

Część zaproszonych gości, w tym:

- ◆ Wojewoda Katowicki Pan Marek Kempski,
- ◆ V-Przewodniczący Krajowej Sekcji Nauki NSZZ „Solidarność” Kol. Romuald Kotowski,
- ◆ Członek Zarządu Regionu Śląsko-Dąbrowskiego NSZZ „Solidarność”, Kol. Artur Rudy,

nie mogąc wziąć udziału w zebraniu nadesłała listy usprawiedliwiającej nieobecność, życząc miłych obrad i składając życzenia świąteczne lub noworoczne. Zapowiadający udział i udający się na zebranie Przewodniczący Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” Kol. Marian Krzaklewski, z uwagi na toczące się rozmowy ze strajkującymi górnikami został zmuszony przez sytuację do pilnego (już z drogi) powrotu do Warszawy i przekazał usprawiedliwienie nieobecności przez Dyrektora Biura Poselskiego, Pana Andrzeja Sobańskiego.

W I części zebrania omawiane były problemy ubezpieczeń emerytalnych w ramach tzw. II filara i udział NSZZ „Solidarność” w tworzeniu jednego z funduszy. Problemy te wyczerpująco omówiła i na pytania odpowiadała Dyrektor Biura Regionalnego „ZURICH-SOLIDARNI”, p. Halina Murzyn.

Spotkanie prowadzili: Przewodniczący Regionalnej Sekcji Nauki, Kazimierz A. SICIŃSKI i V-Przewodnicząca RSN, Elżbieta LIPIŃSKA-LUCZYN.

Komunikat

ze spotkania Komisji Zakładowych NSZZ „Solidarność” Jednostek Badawczo-Rozwojowych Ministerstwa Zdrowia i Opieki Społecznej z przedstawicielami Resortu i Komitetu Badań Naukowych

Warszawa, 3 lutego 1999 roku

Spotkanie odbyło się w Instytucie Gruźlicy i Chorób Płuc w Warszawie przy ulicy Płockiej 26. W spotkaniu udział wzięli przedstawiciele:

Komitetu Badań Naukowych:

Małgorzata Kozłowska   Wiceminister

Krzysztof Gutman   Naczelnik Wydziału Departamentu Nauki i Kształcenia

Ministerstwa Zdrowia i Opieki Społecznej:

Lidia Romańska - Naczelnik Wydziału Organizacyjnego Departamentu Nauki i Kształcenia

Elżbieta Szymańska - Pracownik Wydziału Organizacyjnego Departamentu Nauki i Kształcenia

Krajowej Sekcji Nauki:

Jerzy Dudek   Wiceprzewodniczący KSN ds. JBR

Ireneusz Szczuka   Przedstawiciel Instytutów Resortowych MZiOS

Spotkanie prowadził Ireneusz Szczuka według następującego porządku:

1. Wystąpienie Wiceprzewodniczącego Krajowej Sekcji Nauki.

Kol. Jerzy Dudek podziękował za zaproszenie, a następnie przedstawił główne kierunki działania Krajowej Sekcji Nauki. Omówił m.in.:

- ◆ Sytuację jednostek badawczo-rozwojowych w poszczególnych Resortach nadzorujących,
  - ◆ Stanowisko KSN w sprawie budżetu na rok 1999,
  - ◆ Stanowisko KSN w sprawie planowanych przekształceń w JBR,
  - ◆ Opinie KSN o projektach założeń do zmian legislacyjnych,
- oraz zachęcił środowisko Instytutów Medycznych do przystąpienia do KSN w celu współpracy i pomocy w rozwiązywaniu problemów.

Kolega Ireneusz Szczuka w imieniu zebranych zwrócił się do Minister M. Kozłowskiej z następującymi pytaniami:

- ◆ czy Komitet Badań Naukowych ma wypracowaną strategię rozwoju i finansowania nauki oraz jak przedstawia się budżet KBN i zasady finansowania nauki w 1999 r.
- ◆ czy i w oparciu o jakie zasady przewidywana jest restrukturyzacja istniejących JBR resortu Ministerstwa Zdrowia i Opieki Społecznej.

2. Wystąpienie Minister Małgorzaty Kozłowskiej

Minister Kozłowska stwierdziła, że Komitet Badań Naukowych opracowuje strategię rozwoju nauki na najbliższe lata i na dalszą przyszłość. Pani Minister stwierdziła, że przekształcenie jednostki może nastąpić pod następującymi warunkami:

- ◆ na wniosek jednostki - występuje dyrektor po uzgodnieniach z Radą Naukową i Związkami Zawodowymi,
- ◆ po przedstawieniu planu działania (np. które kierunki będą rozwijane, a które zaniechane),
- ◆ po przedstawieniu biznes planu.

Komitet Badań Naukowych wystawia opinię merytoryczną.

W dalszej części wystąpienia min. M. Kozłowska omówiła budżet nauki na rok 1999 oraz możliwości przystąpienia do „V Programu Ramowego”. Składka Polski wyniesie 80 mln. zł z czego 40 mln. zł pokryje KBN, a druga część zostanie zapłacona prawdopodobnie z funduszu PHARE.

Nastąpi wzrost finansowania działalności statutowej średnio o 9-10% w stosunku do roku 1998. Podział środków nastąpi po analizie nowej kategoryzacji. Zespoły oceniające mają kłopoty, ponieważ pewne dane dostarczone przez niektóre jednostki wydają się nieprawdopodobne. Planuje się, że wyniki oceny przez Zespoły będą znane 15 lutego 1999 roku. Będzie obowiązywał tryb odwoławczy z terminem 14 dniowym.

Do końca 1999 roku ma nastąpić proces dostosowania ustaw do Konstytucji. Prawdopodobnie Rada Legislacyjna wyda negatywną opinię w sprawie zapisów dotyczących komercjalizacji jbr w nowelizowanej ustawie o jednostkach badawczo-rozwojowych, co znacznie opóźni proces prywatyzacji.

3. Wystąpienie Dyrektora Krzysztofa Gutmana.

Dyrektor Gutman przedstawił w skrócie problemy związane z pracami Zespołu Nauk Medycznych.

Stwierdził, że Minister Wojciech Maksymowicz zwrócił, się do prof. Wiszniewskiego -Przewodniczącego KBN o zapewnienie priorytetów dla zdrowia i uzyskał akceptację.

W Zespole Nauk Medycznych współczynnik sukcesu przy pozyskiwaniu grantów wynosi 60% dla młodych pracowników, a 40% dla innych przy dotychczas stosowanym współczynniku 25%. Uzasadnieniem jest to, że znaczna ilość grantów była oceniana bardzo wysoko, a przy dotychczas stosowanym współczynniku nie miała szans na realizację.

Dyrektor K. Gutman stwierdził, że minister W. Maksymowicz nie przewiduje rozwiązywania Instytutów w resorcie, preferując kierunek przekształceń jako Państwowy Instytut Badawczy.

4. Wystąpienie Dyrektora Lidii Romańskiej.

Pani Romańska występowała w zastępstwie Dyrektora Departamentu Kształcenia prof. Lewińskiego.

W swojej wypowiedzi stwierdziła, że zespołowi ds. restrukturyzacji jednostek w resorcie przewodniczy Minister W. Maksymowicz. Oprócz ministra w pracach zespołu uczestniczą dyrektor Departamentu Kształcenia, Dyrektor Departamentu Prawnego, 2 osoby z KBN.

Minister Zdrowia będzie finansował wysokospecjalistyczne usługi medyczne (jest taki wykaz), które nie będą w gestii Kas Chorych.

Dyskutanci zwracali uwagę na dwoistość systemu finansowania jednostek badawczo-rozwojowych MZiOs mających w swojej strukturze oddziały szpitalne. Obecnie odrębnie jest finansowana działalność naukowa przez KBN. Powoduje to zróżnicowanie uprawnień pracowniczych osób zatrudnionych na tzw. siatce naukowej i klinicznej. Tymczasem jest to działalność nie dająca się oddzielić. Działalność kliniczna jest równocześnie bazą dla działań naukowych. W przyszłości obie te działalności winny być finansowane z jednego źródła.

Pytano także o zasady finansowania procedur wysoko-specjalistycznych i zasady wypłacania tzw. „13” dla pracowników działalności klinicznej Instytutów.

5. Uzupełnienie Minister M. Kozłowskiej:

Instytuty Medyczne są uprzywilejowane bo mogą negocjować usługi z Kasami Chorych, do czego nie mają prawa Szkoły Wyższe.

Przewiduje się, że w ustawie o finansach publicznych będzie obowiązywać wymóg ogłaszania imiennego wykazu jednostek otrzymujących dotację.

Minister Zdrowia będzie miał środki z Narodowego Funduszu Ochrony Zdrowia na badania głównie w dziedzinie profilaktyki.

Ustawa o finansach publicznych nie zezwala na płaćenie zaliczkowe w związku z tym nastąpiły opóźnienia w przekazywaniu środków na działalność statutową.

Wysokość finansowania PIB (zespołów badawczych) będzie negocjowana z KBN, a wynegocjowane środki dla jednostki powinny być zapewnione na minimum 3 lata.

Na zakończenie J. Dudek zaapelował do zebranych aby wybrali delegata do uczestniczenia w pracach KSN oraz w ministerialnym zespole ds. restrukturyzacji.

Delegaci upoważnili I. Szczukę do reprezentowania środowiska w KSN.

Na tym zebranie zakończono. I. Szczuka za podziękował delegatom za przybycie.

Wiceprzewodniczący
Krajowej Sekcji Nauki ds. JBR
Jerzy Dudek

Sprawozdanie
z zebrania Komisji ds. Plac KSN NSZZ „SOLIDARNOŚĆ”
odbytego 16.01.1999 r. w siedzibie KSN

W zebraniu uczestniczyli przedstawiciele 26 uczelni reprezentujący wszystkie ośrodki akademickie. Uczestniczący w zebraniu omawiali następujące tematy.

1. Ankieta płacowo-finansowa. Wzorem lat poprzednich komisja ds. Plac przesłała w miesiącu wrześniu do wszystkich szkół ankiety dot. Sytuacji płacowo-finansowej w uczelniach po wdrożeniu wzrostów wynagrodzeń od 1.04.1998 r. Do dnia dzisiejszego odpowiedziało ponad pięćdziesiąt uczelni. Ze względu na różniące się w sposób istotny odpowiedzi koleżanka Grażyna Maciejko - współautor i prowadząca ankietę przeprowadziła wiele ustaleń bezpośrednio z kwestorami uczelni w celu uzyskania porównywalnych danych. Fakt ten w sposób istotny przedłużył wykonanie opracowania ankiety. Należy podkreślić, że kilkanaście uczelni zaprzestało kontynuacji przekazywania danych z ankiety do KSN, szczególnie dotyczy to akademii medycznych. Pomimo w/w okoliczności ostateczne opracowanie ankiety nastąpi w przeciągu czterech tygodni i niezwłocznie przekazane zostanie do wszystkich zainteresowanych. Biorący udział w zebraniu stwierdzili jednomyślnie, iż opracowana ankieta płacowo-finansowa jest niezbędnym materiałem pomocnym dla Komisji Zakładowych w negocjacjach płacowych w uczelniach. Zebrani stwierdzają, iż za wykonanie tego opracowania za rok 97/98 minimalną kwotą pokrywająca koszty jej wykonania jest kwota 5000,- złotych i powinna być wypłacona wykonawcy z budżetu KSN. Jednocześnie w/w uważają za konieczne zaplanowanie w budżecie KSN na rok 1999 sumy 15 000,- zł. do dyspozycji Komisji ds. Plac.

2. Wstępne stanowisko w sprawie wdrożenia wzrostów wynagrodzeń w 1999 r. Płace w szkołach wyższych wzrastają - według Ustawy Budżetowej - jak płace wszystkich pracowników cywilnej sfery budżetowej czyli średniorocznie o około 10,5 % w stosunku do 1998 r. W związku z tym nasze przeciętne wynagrodzenie w 1999 r. kształtować będzie się na poziomie 1420,- zł. miesięcznie na jeden etat kalkulacyjny, w porównaniu do 1278,- zł w 1998 roku. Środki na wzrost wynagrodzeń pracowników cywilnej sfery budżetowej znajdują się w rezerwie budżetowej, w dwóch jej elementach:

- na wzrost wynagrodzeń od 1.04.1999 r. wynoszą 7.332.396 tys. zł. na pokrycie plac 504.482 etatów kalkulacyjnych.
- na wcześniejsze wprowadzenie wzrostów wynagrodzeń wynoszą około 19 400 tys. dla pracowników szkolnictwa wyższego, co w przeliczeniu na jeden etat kalkulacyjny wyniesie około 140 zł, tj. około 37

zł za każdy miesiąc od stycznia do marca 1999r.

Biorąc powyższe pod uwagę zebrani po wieloletniej dyskusji zasugerowali przedstawicielom komisji biorącym udział w negocjacjach płacowych z MEN prezentowanie następującego stanowiska.

Wcześniejsze wdrożenie wzrostów wynagrodzeń w uczelniach powinno odbyć się jak najszybciej na zasadzie równego kwotowo podziału dla wszystkich pracowników uczelni. Wzrosty te mogłyby stanowić zaliczkę na poczet zasadniczego wzrostu wynagrodzeń od 1.04.1999 roku.

Środki przeznaczone na podwyższenie wynagrodzeń powinny być rozdysponowane do uczelni na podstawie nie zmienionego algorytmu i na podstawie zamrożonej struktury z 1998 roku. Za przyjęciem takiego stanowiska przemawia fakt wyczerpania w sposób racjonalny możliwości przystosowywania się uczelni do zmieniającego się algorytmu. Każde dalsze działania w obrębie obecnego algorytmu prowadzą do wyszarpywania sobie na wzajem katastrofalnie niskich środków przeznaczonych na płace. Naszym zadaniem algorytm powinien określać rzeczywisty zakres (wzrost) zadań i powinien mieć bezpośredni wpływ na kształtowanie się środków na szkolnictwo wyższe w ramach budżetu Państwa, a następnie dopiero powinien decydować o podziale środków do poszczególnych uczelni.

Tabele płacowe powinny wzrosnąć w dolnej części widełek nie mniej niż o % wzrostu wynagrodzeń, a górnej części nie więcej niż o % wzrostu wynagrodzeń.

3. Ustawa o kształtowaniu wynagrodzeń.

Przez szereg lat przedstawiciele naszego związku czynili wszelakie starania (szczególnie w ramach Komisji Trójstronnej) w celu doprowadzenia do realizacji powyższych postulatów. Działanie te napotykały na istotny opór ze strony rządzących w latach 1993-97. Wygrane przez AWS wybory w roku 1997 stwarzały szansę spełnienia naszych postulatów. Z inicjatywy grupy posłów AWS dnia 16.12.1997r. (druk nr 186) wniesiony został projekt ustawy - „o zmianie ustawy o kształtowaniu środków na wynagrodzenia w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw”. Decyzją Prezydium KK Nr 44/98 z 24.02.1998 r. projekt ustawy został zaopiniowany pozytywnie.

Opóźnienia w pracy nad projektem w komisjach sejmowych spowodowały, że **X Krajowy Zjazd Delegatów NSZZ „SOLIDARNOŚĆ”**, który odbył w Jastrzębiu Zdroju w dniach 24-26.06.1998 roku w stanowisku Nr 6 ws. kształtowania środków na wynagrodzenia w państwowej sferze budżetowej,

zwrócił się do parlamentarzystów Klubu Parlamentarnego AWS o przyśpieszenie prac nad zmianą ustawy z dnia 23.12.1994 r. o kształtowaniu środków na wynagrodzenia w państwowej sferze budżetowej.

Niezależnie od projektu poselskiego Rząd RP przedstawił własną wersję projektu ustawy, który Decyzją Prezydium KK Nr 189/98 z 19.10.1998 r. został zaopiniowany negatywnie. Zdaniem Prezydium KK należy niezwłocznie przystąpić do dalszych prac nad poselskim projektem ustawy.

Dalsze prace w sejmie doprowadziły do głosowania podczas posiedzenia plenarnego w dniu 10.12.1998 r - projektu w wersji poselskiej. Z wielkim zażenowaniem przyjęliśmy informację, że przeważając większością głosów posłów AWS projekt został odrzucony. Szczególnie przykrym jest fakt, że w gronie tym znaleźli się posłowie wywodzący się ze środowiska sfery budżetowej, a szczególnie koledzy którzy w ramach Komisji Trójstronnej czynnie popierali i reprezentowali nasze wieloletnie starania w zakresie właściwego kształtowania płac w cywilnej sferze budżetowej.

Pragniemy przypomnieć, że:

- program przedwyborczy AWS jednoznacznie wskazywał na konieczność istotnego zaangażowania działań i środków w zakresie istotnego wzrostu wynagrodzeń i doinwestowania przez szereg lat zaniedbywanych ważnych dziedzin cywilizacyjnych jak: oświata, nauka, szkolnictwo wyższe, zdrowie,
- założenia do budżetu na rok 1999 przewidywały usytuowanie naszych działań jako zadań priorytetowych w kształtowaniu budżetu.

Nie możemy uwierzyć, że na skutek pracy **naszych posłów** wieloletnie prace związku nad poprawieniem bytu naszych członków mogą być zniweczone.

Przedstawiony powyżej tekst stanowi część przygotowanego przez naszą komisję wystąpienia KSN przekazanego Przewodniczącemu Klubu Parlamentarnego AWS.

4. Komitet Ratowania Nauki. Z inicjatywy grupy naukowców powstał Komitet, którego celem jest działanie na rzecz ratowania katastrofalnej sytuacji nauki i szkolnictwa wyższego. W przypadku zainteresowania się Państwa tą inicjatywą, bardziej szczegółowych informacji możecie Państwo uzyskać od Juliana Srebrnego za pomocą poczty komputerowej, lub od Sekretarza Komitetu dr Andrzejem Ziembą, e-mail: ziemba@cmdik.pan.pl.

5. Rozwiązanie konfliktu płacowego w Uniwersytecie Łódzkim. Po długotrwałych działaniach został zakończony znany i wielokrotnie omawiany konflikt, dotyczący braku uzgodnień płacowych wzrostu wynagrodzeń od 1.04.1998 pomiędzy Rektorem, a związkami zawodowymi w Uniwersyte-

cie Łódzkim. Dnia 4.12.1998 roku doszło do podpisania porozumienia. Stanowi to podstawę do wycofania skargi do NSA przez KZ NSZZ „S” Uniwersytetu Łódzkiego.

Dla uniknięcia podobnych konfliktów w innych uczelniach ustalono, że w najbliższym czasie zostanie opracowane wspólne stanowisko związków zawodowych i MEN dotyczące interpretacji art. 27 ust.3 ustawy o zw. zaw. Komisja nasza przygotowała projekt w wersji:

„Przedstawiciele Ministerstwa Edukacji Narodowej oraz Krajowej Sekcji Nauki NSZZ „SOLIDARNOŚĆ” wypracowali wspólne stanowisko - w sprawie jednolitej interpretacji uprawnień rektora uczelni i zakładowych organizacji Związków Zawodowych - wynikających z art. 27 ust. 3 Ustawy z dnia 23 maja 1991 roku o zw. zaw. (Dz. Ust. Nr 55. poz. 234. 1991; z późn. zm.) oraz z art. 6 ust 3 i 4 Ustawy z dnia 27 września 1990 r. o szkolnictwie wyższym (Dz. Ust. Nr 65. poz. 386. 1990)

Art. 27. ust. 3. daje zakładowym organizacjom związkowym uprawnienia do ustalania i zmieniania „w uzgodnieniu” z nimi w drodze negocjacji systemów wynagrodzeń oraz zasad podwyżek płac. Udział związków zawodowych „w uzgodnieniu” jest udziałem stanowczym. Oznacza to, że Rektor Uczelni ma obowiązek uzgodnienia z działającymi w uczelni związkami zawodowymi zasad podziału funduszu płac w tym podwyższania wynagrodzeń w stosunku do grup pracowników poszczególnych stanowisk. Uzgodnienia należy uwieńczyć porozumieniem jakie Rektor i Związki Zawodowe zawierają w formie pisemnej.

Zaznacza się, że art. 6. ust 4 ustawy o szkolnictwie wyższym gwarantuje związkom zawodowym nienaruszalność ich uprawnień wynikających z innych ustaw w stosunku do organów kolegialnych uczelni wymienionych w/ w ustawie, którym w świetle art. 6.ust. 3 przysługuje prawo do wyrażania opinii w sprawach dotyczących poszczególnych grup społeczności akademickiej.

Wypracowane wspólne stanowisko przekazywane będzie w formie pisemnej rektorom uczelni przy okazji przekazania materiałów dotyczących wdrożenia podwyższenia wynagrodzeń w szkołach wyższych.”

Podpisanie porozumienia z MEN w tej wersji planujemy przed rozpoczęciem rozmów dot. wzrostów wynagrodzeń na rok 1999.

6. Sprawy organizacyjne. Podczas zebrania ustalono skład naszej komisji oraz projekt programu działania na rok 1999 do zatwierdzenia przez Prezydium KSN.

Jerzy Żurak

Warszawa, styczeń 1999 r.

MINISTERSTWO EDUKACJI NARODOWEJ

Zasady

podziału w 1999 r. dla uczelni resortu edukacji narodowej dotacji
na działalność dydaktyczną oraz limitów wynagrodzeń osobowych

Zasady podziału dotacji na rzecz działalności dydaktycznej oraz limitów wynagrodzeń osobowych w 1999 r. wynikają z formuł algorytmicznych i reguł przyjętych w latach poprzednich - zaprezentowanych ostatnio w opracowaniu z lutego 1998 r. „Zasady podziału w 1998 r. dla uczelni resortu edukacji narodowej dotacji na działalność dydaktyczną oraz limitów wynagrodzeń osobowych”.

Zmiany wprowadzone w „Zasadach podziału...” w 1999 r. ujęto w niniejszym opracowaniu wytłuszczoną czcionką.

I. Zasady ogólne

1. W ramach działalności dydaktycznej wydziela się:

1.1. Część dotacji dydaktycznej oraz limitów wynagrodzeń osobowych, przeznaczonych na kontynuację procesu tworzenia, dla 9 państwowych wyższych szkół zawodowych, powołanych w 1998 r. na podstawie przepisów ustawy z dnia 26 czerwca 1997 r. o wyższych szkołach zawodowych (Dz.U.Nr 96, poz. 590 oraz z 1998r.Nr106.poz.668).

Wobec podjęcia działalności państwowych wyższych szkół zawodowych w trakcie II połowy 1998 r., wysokość dotacji i limitów wynagrodzeń osobowych, dla poszczególnych uczelni, zostanie określona przy uwzględnieniu kalkulacji zapewniającej finansowanie budżetowe funkcjonowania uczelni w skali całorocznej 1999 r.

1.2. Zasadniczą część dotacji dydaktycznej (po wyłączeniu wyższych szkół zawodowych) dotyczącą finansowania działalności związanej z kształceniem studentów i rozwojem kadr naukowych oraz utrzymaniem uczelni.

W 1999 r. część ta stanowi 97,5% dotacji dydaktycznej do podziału.

1.3. Wyodrębnioną kalkulacyjnie część dotacji dydaktycznej przewidzianą na finansowanie i dofinansowanie remontów obiektów dydaktycznych.

Ta część dotacji stanowi w 1999 r. pozostałe 2,5% dotacji dydaktycznej do podziału.

2. Limit wynagrodzeń osobowych (po wyłączeniu wyższych szkół zawodowych) dzieli się według relacji udziałowych wynikających z faktycznego wykonania za 1998 r., na:

2.1. Limit wynagrodzeń osobowych rozliczanych w działalności dydaktycznej, który rozdziela się dla poszczególnych uczelni według przyjętej na 1999 r. formuły algorytmu.

2.2. Limit wynagrodzeń osobowych dotyczący pracowników domów i stołówek studenckich, finansowany z funduszu pomocy materialnej dla studentów.

Limit ten rozdziela się dla poszczególnych uczelni według struktury udziału w ogólnej kwocie wykonania w 1998 r. limitowanych wynagrodzeń osobowych w domach i stołówkach studenckich w skali resortowej.

3. Zasadniczą część dotacji dydaktycznej (pkt.1.2.) oraz limitu wynagrodzeń osobowych rozliczane w działalności dydaktycznej (pkt.2.1.) dzielone są na:

3.1. Część rozdysponowaną według formuły algorytmicznej.

3.2. Część przeznaczoną do podziałów pozaalgorytmicznych i uzupełniających w trakcie roku budżetowego.

W 1999 r. do podziałów pozaalgorytmicznych i uzupełniających przeznacza się:

3.2.1. Z zasadniczej części dotacji dydaktycznej (pkt.1.2.) kwotę w wysokości 3,0% tej dotacji.

3.2.2. Z limitu wynagrodzeń osobowych rozliczanych w działalności dydaktycznej (pkt.2.1.) kwotę w wysokości 1,5% tego limitu.

4. Wydzielona kalkulacyjnie część dotacji dydaktycznej przewidziana na finansowanie i dofinansowanie remontów obiektów dydaktycznych (pkt.1.3.) dzielona jest na:

4.1. Część rozdysponowaną wg formuły algorytmu dotyczącego wydzielonej dotacji na działalność remontową.

4.2. Część przeznaczoną na dofinansowanie lub finansowanie określonych obiektów dydaktycznych w niektórych uczelniach, z uwagi na szczególne uwarunkowania uzasadniające.

II. Formuła algorytmu podziału zasadniczej dotacji (limitu) w działalności dydaktycznej

1. Podział dotacji (limitu wynagrodzeń osobowych) jest według wzoru:

$$\frac{Dd_i}{Dd} = C \frac{Dp_i}{Dp} + (1-C) (0,55p_i + 0,5 Na_i)$$

w którym:

Dd - dotacja oraz limit do podziału w danym roku;

Dp - dotacja (limit) według podstawy naliczania z roku poprzedniego;

C - stała przeniesienia z roku poprzedniego

Sp - udział przeliczeniowej liczby studentów;

Na - udział przeliczeniowej liczby wysoko kwalifikowanej kadry nauczycieli akademickich oraz bibliotekarzy dyplomowanych i dyplomowanych pracowników dokumentacji i informacji naukowej;

i - oznacza i-tą uczelnię.

2. W członie stałej przeniesienia w 1999 r. określa się wartość $C = 0,2$.

3. W członie dotyczącym udziału przeliczeniowej liczby studentów, udziały poszczególnych uczelni określa relacja:

$$Sp_i = \frac{\sum_{j=1}^n (s_j k_j)_i + 1,5 ssp_i}{\sum_{i=1}^{57} [\sum_{j=1}^n (s_j k_j)_i + 1,5 ssp_i]}$$

w której:

s - przeliczeniowa liczba studentów;

ssp - liczba słuchaczy studiów języka polskiego dla obcokrajowców-stypendystów RP;

k - współczynniki wagi grup kierunków studiów;

n - liczba grup kierunków studiów;

j - oznacza j-tą grupę kierunków studiów.

Przeliczeniową liczbę studentów określa wzór:

$$s_j = sd_j + 0,3 sz_j + 5 sdr_j + 2sdrz_j$$

w którym:

sd - liczba studentów studiów dziennych;

sz - liczba studentów studiów wieczorowych i zaocznych;

sdr - liczba uczestników dziennych studiów doktoranckich;

$sdrz$ - liczba uczestników zaocznych studiów doktoranckich.

3.1. Do obliczeń uwzględnia się dane ze sprawozdawczości GUS o liczbie studentów, według stanu w dniu 30 listopada 1998 r. i uczestników studiów doktoranckich według stanu w dniu 31 grudnia 1998 r. (z obcokrajowcami - stypendystami RP).

3.2. Liczby studentów studiów: dziennych, wieczorowych i zaocznych, łącznie ze studentami na magisterskich studiach uzupełniających oraz uczestników dziennych i zaocznych studiów doktoranckich dzieli się na pięć grup, wyodrębnionych według względnych relacji poziomu kosztochłonności kształcenia, przy zastosowaniu wag będących odzwierciedleniem przybliżonych kosztów kształcenia na kierunkach studiów w ramach grup.

3.2.1. Kierunki studiów, ujmowane w poszczególnych grupach wydukaują z katalogu nazw kierunków studiów określonych stosownymi uchwałami Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego.

Podział na grupy kierunków studiów według współczynników wag przedstawia się następująco:

$$k_1 = 1,0$$

- administracja, dziennikarstwo i komunikacja społeczna, ekonomia, filologia polska, filozofia, historia, stosunki międzynarodowe, muzykologia, nauki o rodzinie, pedagogika, politologia, prawo, prawo kanoniczne, teologia;

$$k_2 = 1,5$$

- bibliotekarstwo i informacja naukowo-techniczna, filologie, finanse i bankowość, informatyka i ekonometria, matematyka, pedagogika specjalna, psychologia, socjologia, wychowanie fizyczne, zarządzanie i marketing;

$$k_3 = 2,0$$

- archeologia, architektura i urbanistyka, **architektura wnętrz, dyrygentura**, etnologia, geografia, gospodarka przestrzenna, historia sztuki, kulturoznawstwo, wychowanie muzyczne, wychowanie plastyczne, wychowanie techniczne, wzornictwo, **zarządzanie i inżynieria produkcji**;

$k_4 = 2,5$

- **architektura** krajobrazu. biologia, budownictwo, chemia, geodezja i kartografia, geologia, górnictwo i geologia, fizyka, grafika, informatyka, inżynieria środowiska, konserwacja dzieł sztuki, leśnictwo, malarstwo, oceanografia, ochrona dóbr kultury, ochrona środowiska, ogrodnictwo, rolnictwo, rybactwo, rzeźba, technika rolnicza i leśna, technologia drewna, technologia żywności i żywienia człowieka, towaroznawstwo, transport, włókiennictwo;

$k_5 = 3,0$

- astronomia, automatyka i robotyka, biotechnologia, elektronika i telekomunikacja, elektrotechnika, fizyka techniczna, inżynieria chemiczna i procesowa, inżynieria materiałowa, mechanika i budowa maszyn, metalurgia, oceanotechnika, organizacja produkcji filmowej i telewizyjnej, **papiernictwo i poligrafia**, realizacja obrazu filmowego i telewizyjnego, reżyseria, technologia chemiczna, weterynaria, zootechnika.

3.2.2. Dane o liczbie uczestników studiów doktoranckich podawane w sprawozdawczości GUS według dziedzin nauki ujmuje się w odpowiednich grupach kosztochłonności kształcenia, kwalifikując określone dziedziny nauki do poszczególnych grup. Nazwy dziedzin nauki, wynikają z obwieszczenia Przewodniczącego Centralnej Komisji do Spraw Tytułu Naukowego i Stopni Naukowych z dnia 25 lutego 1992 r.

Podział na dziedziny nauki według współczynników wag przedstawia się następująco:

$k_1 = 1,0$

-ekonomiczne, prawne, teologiczne.

$k_2 = 1,5$

-humanistyczne, matematyczne, nauki o kulturze fizycznej;

$k_3 = 2,0$

-nauki o ziemi (łącznie z gospodarką przestrzenną);

$k_4 = 2,5$

-biologiczne, chemiczne, fizyczne, leśne, rolnicze;

$k_5 = 3,0$

-techniczne, weterynaryjne.

3.3. Dla studiów dziennych do przeliczeń przyjmuje się faktyczną liczbę studentów ogółem.

3.4. Dla studiów wieczorowych i zaocznych w przeliczeniach ujmuje się liczbę studentów ogółem nie większą od liczby studentów ogółem na studiach dziennych na analogicznym kierunku studiów w danej uczelni.

Nie uwzględnia się w przeliczeniach liczby studentów studiów wieczorowych i zaocznych na kierunkach, na których uczelnia nie prowadzi studiów dziennych.

3.5. Faktyczne liczby studentów I roku studiów: dziennych, wieczorowych i zaocznych koryguje się średnim wskaźnikiem sprawności kształcenia, jednolitym dla uczelni MEN.

Wskaźnik ten wynika z relacji faktycznej liczby studentów II roku studiów według stanu w dniu 30 listopada 1998 r. do liczby studentów na I roku studiów według stanu w dniu 30 listopada 1997 r.

3.6. W przypadku kierunków studiów dziennych, na których wszystkie zajęcia prowadzone są w językach obcych przyjmuje się przelicznik = 2,0.

3.7. Na studiach dziennych w zakresie liczby studentów ogółem skorygowanej według reguł, o których mowa w pkt. 3.5., oraz w pkt. 3.6., przyjmuje się wagę $s_d = 1,0$.

3.8. Na studiach wieczorowych i zaocznych w zakresie liczby studentów ogółem skorygowanej według reguł, o których mowa w pkt. 3.4. oraz w pkt. 3.5., przyjmuje się wagę $s_z = 0,3$.

3.10. Dla słuchaczy studiów języka polskiego dla obcokrajowców-stypendystów RP, przyjmuje się wagę $s_{sp} = 1,5$.

3.11. Dla uczestników studiów doktoranckich, ujętych w odpowiednich grupach kosztochłonności kształcenia, przyjmuje się:

-na studiach dziennych wagę $s_{dr} = 5,0$;

-na studiach zaocznych wagę $s_{dr} = 2,0$.

4. W członie dotyczącym udziału przeliczeniowej liczby wysokokwalifikowanej kadry nauczycieli akademickich oraz

bibliotekarzy dyplomowanych i dyplomowanych pracowników dokumentacji i informacji naukowej, udziały poszczególnych uczelni określa relacja:

$$Na_i = \frac{W_{pt} Pt_i + W_{dhi} Dh_i + W_d Dr_i}{\sum_{i=1}^{57} (W_{pt} Pt_i + W_{dhi} Dh_i + W_d Dr_i)}$$

w której:

Pt, Dh, Dr - oznaczają odpowiednio liczby: profesorów z tytułem naukowym, doktorów habilitowanych i doktorów;

W_{pt}, W_{dhi}, W_d - oznaczają współczynniki wag odpowiednio do liczby: profesorów z tytułem naukowym, doktorów habilitowanych i doktorów.

4.1. Do obliczeń uwzględnia się informacje ze sprawozdawczości GUS za 1998 r. dotyczące przeciętnej liczby (przeliczeniowej na pełne etaty) nauczycieli akademickich oraz bibliotekarzy dyplomowanych i dyplomowanych pracowników dokumentacji i informacji naukowej będących: profesorami z tytułem naukowym, doktorami habilitowanymi i doktorami - według zatrudnienia w uczelniach będących głównym miejscem pracy.

4.2. Przyjmuje się następujące przeliczniki dla liczb:

- profesorów z tytułem naukowym - wagę $W_{pt} = 2,0$;
- doktorów habilitowanych - wagę $W_{dhi} = 1,5$;
- doktorów - wagę $W_d = 1,0$.

5. Relatywnie do wskaźników wzrostu, wyznaczających poziom limitu wynagrodzeń osobowych oraz dotacji na działalność dydaktyczną w budżecie MEN na 1999 r., kwoty dotacji (limitu) wynikające z przeliczeń algorytmicznych są:

5.1. **Ograniczane do 107,0% podstawy naliczenia z 1998 r.**

5.2. **Uzupełniane do 101,0% podstawy naliczenia z 1998 r.**

5.3. **Podstawę naliczenia z 1998 r. stanowią kwoty dotacji i limitów wynagrodzeń osobowych na działalność dydaktyczną, przekazanych uczelniom w 1998 r., z uwzględnieniem podwyżki wynagrodzeń oraz innych zwiększeń o charakterze trwałym, wyłączeniem jednorazowych zwiększeń nie powodujących skutków finansowych na 1999 r.**

5.4. Uzupełnienia, o których mowa w pkt. 5.2. bilansowane są ze zmniejszeń dotacji (limitu) z kwot powyżej 107,0% podstawy naliczenia z 1998 r. oraz z części dotacji (limitu) przeznaczonych do podziałów pozaalgorytmicznych i uzupełniających, o których mowa w zasadach ogólnych w pkt. 3.2.1. oraz pkt. 3.2.2.

III. Formuła algorytmu podziału kalkulacyjnej części dotacji dydaktycznej przewidzianej na działalność remontowa.

1. Podział dotacji dotyczącej dofinansowania i finansowania remontów obiektów dydaktycznych dokonywany jest według wzoru:

$$R_i = (Kd_i + Kz_i + 0,5 Kt_i) \cdot \frac{R}{\sum_{i=1}^{55} (Kd + Kz + 0,5 Kt)}$$

w którym:

R - dotacja do podziału w danym roku;

Kd - kubatura ogólna obiektów dydaktycznych;

Kz - kubatura zabytkowych obiektów dydaktycznych;

Kt - kubatura obiektów dydaktycznych o złym stanie technicznym;

indeks i - oznacza i-tą uczelnię.

2. Do obliczeń na dany rok uwzględnia się informacje z bieżąco aktualizowanego informatycznego systemu inwentaryzacji zasobów budowlanych „SEBUD” w uczelniach państwowych MEN.

dydaktyczną oraz limitów osobowych”

Zgodnie z wyjaśnieniami wiceministra Andrzeja Karwackiego: przyjęte w tekście „Zasad podziału 1999 r. dla uczelni...” zmiany mają głównie charakter formalny i dotyczą:

1. Zastosowania reguł algorytmicznych do określenia wysokości dotacji dla Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie, której finansowanie zostało podjęte po raz pierwszy w 1998 r., na podstawie ustawy z dnia 26 czerwca 1997 r. o finansowaniu PAT w Krakowie (Dz.U.Nr 103. póź. 650), w wysokości określonej dla Uczelni w uzasadnieniu do ustawy. Dla PAT, podobnie jak dla KUL, nie będą określone limity wynagrodzeń osobowych, które obowiązują tylko w uczelniach państwowych.

2. Wyłączenia z podziału wg reguł algorytmicznych dotacji i limitów wynagrodzeń osobowych, w wysokości przewidzianej w kalkulacjach do projektu ustawy budżetowej na rok 1999 na kontynuację procesu tworzenia, przeznaczonych dla 9 państwowych wyższych szkół zawodowych, powołanych w 1998 r. na podstawie przepisów ustawy z dnia 26 czerwca 1997 r. o wyższych szkołach zawodowych (Dz.U.Nr 96, póź. 590 oraz z 1998 r. Nr 106, póź. 668).

Uczelnie te w 1998 r. otrzymały z budżetu państwa (w ramach dotacji ujętej w stosownej rezerwie celowej) dotację w wysokości przewidzianej na finansowanie ich działalności w skali 5 m-cy 1998 r. Zachodzi więc konieczność określenia dla tych uczelni, zarówno dotacji jak i limitów wynagrodzeń osobowych, w wysokości odpowiadającej finansowaniu budżetowemu w skali 1999 r., przy uwzględnieniu kalkulacji przyjętej w budżecie na rok 1999.

3. Uzupełnienia zapisu „Zasad podziału...”, w członie dotyczącym udziału przeliczeniowej liczby studentów (poz.3.4.), poprzez jednoznaczne podkreślenie, że nie będzie uwzględniana w przeliczeniach liczba studentów studiów wieczorowych i zaocznych na kierunkach, na których uczelnia nie prowadzi studiów dziennych. Proces kształcenia studentów realizowany wyłącznie w formie studiów niestacjonarnych występuje bardzo sporadycznie, nie mniej jednak dotychczasowe brzmienie zapisu było dla niektórych uczelni niejednoznaczne.

4. Uwzględnienia zmian w nomenklaturze kierunków studiów, wynikających z uchwał Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego: Nr 201/98 z dnia 16 kwietnia 1998 r., Nr 214/98 z dnia 14 maja 1998 r. oraz Nr 240/98 z dnia 18 czerwca 1999 r., dotyczących wprowadzenia w wykazie nazw kierunków studiów, nowych nazw. Przyjęto, że nowe kierunki studiów zostaną zakwalifikowane do następujących grup kosztochłonności kształcenia:

- a) architektura krajobrazu do grupy z wagą $k_4 = 2,5$,
- b) papiernictwo i poligrafia do grupy z wagą $k_5 = 3,0$,
- c) zarządzanie i inżynieria produkcji do grupy z wagą $k_6 = 2,0$.

5. Wprowadzenia do odpowiednich grup kosztochłonności kształcenia nazw kierunków studiów, uwzględnionych w wykazie RGSzW, na których dotychczas nie było prowadzone kształcenie w uczelniach resortu edukacji narodowej. Przyjęto, że zostaną one zakwalifikowane następująco:

- a) architektura wnętrz do grupy z wagą $k_3 = 2,0$,
- b) dyrygentura do grupy z wagą $k_3 = 2,0$.

6. Analogicznie jak w latach ubiegłych, poziom ograniczników korygujących wyliczenia algorytmiczne wielkości dotacji oraz limitów wynagrodzeń osobowych, dostosowano do wskaźników średniego wzrostu (w skali uczelni resortu edukacji narodowej) bazowych wielkości ujętych w projekcie ustawy budżetowej na 1999 r. (bez środków przewidzianych na realizację podwyżek wynagrodzeń w 1999 r.). Zachowano w 1999 r. regułę 6 punktowego przedziału pomiędzy ogranicznikami korygującymi, jaki stosowano w latach 1996-1998. W związku z tym przyjęto, że wyliczenia wg formuły algorytmicznej będą korygowane w granicach:

- a) nie więcej niż 107,0% podstawy naliczenia z 1998 r.;
- b) nie mniej niż 101,0% podstawy naliczenia z 1998 r.

Podobnie jak w latach ubiegłych, przez podstawę naliczenia rozumie się wysokość dotacji i limitów wynagrodzeń osobowych na działalność dydaktyczną, przekazanych uczelniom w 1998 r., z uwzględnieniem podwyżki wynagrodzeń oraz innych zwiększeń o charakterze trwałym, a więc z wyłączeniem jednorazowych zwiększeń nie powodujących skutków finansowych na 1999 r.

7. Przyjęcia dla kierunków „teologia”, „prawo kanoniczne” oraz „nauki o rodzinie” wartości współczynnika kosztochłonności kształcenia $k_1=1,0$. Dotychczasowa wartość współczynnika dla tych kierunków studiów wynosiła 0,5. Zmiana ta wynika z uwzględnienia wniosków dziekanów wydziałów teologicznych pięciu uczelni (KUL, ATK, PAT, Uniwersytetu Opolskiego i UAM w Poznaniu) i Dziekana Wydziału Prawa Kanonicznego ATK. Wartość tego wskaźnika na poziomie $k_1=0,5$ została określona w ramach grupy k_1 w 1993 r. Wówczas kierunki te występowały tylko w dwóch uczelniach finansowanych z budżetu państwa, tj. KUL i ATK, i były dominującymi kierunkami studiów w strukturze kształcenia w tych uczelniach. Miało to wpływ na relatywnie wysoki wzrost poziomu dotacji, który był korygowany według przyjętej w algorytmie zasady „nie więcej niż”. Obecnie kształcenie na tych kierunkach podejmowane jest sukcesywnie w uniwersytetach. Według wnioskodawców, na omawianych kierunkach ulega również zmianom proces kształcenia, co wymaga prowadzenia zajęć w małych grupach dydaktycznych i zastosowania współczesnych środków audio-wizualnych. Ma to wpływ na wzrost kosztochłonności kształcenia.

Jednocześnie proponuje się nieuwzględnianie - w formule algorytmu na 1999 r. - pozostałych wniosków zainteresowanych środowisk akademickich o przeniesienie określonych kierunków studiów do wyższych grup kosztochłonności lub utworzenia nowych grup o wyższych współczynnikach kosztochłonności kształcenia, stosowanych w algorytmicznych wyliczeniach liczb studentów „przeliczeniowych”.

na podstawie dokumentów MEN i RGSzW
Maria Wesołowska
RADA GŁÓWNA

Uchwała Nr 368/99
Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego
z dnia 21 stycznia 1999 r.

w sprawie zasad podziału dotacji dydaktycznej oraz limitów wynagrodzeń osobowych przy użyciu formuły algorytmu podziału funduszy budżetowych (z proponowanymi przez MEN modyfikacjami niektórych parametrów)

W nawiązaniu do postanowień art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 12 września 1990 r. o szkolnictwie wyższym (Dz.U.Nr 65, poz. 385 - z późniejszymi zmianami) oraz propozycji Ministra Edukacji Narodowej w wyżej wymienionej sprawie, zawartej w piśmie Ministerstwa Edukacji Narodowej z dnia 19 stycznia 1999 r. Nr DE-1-0332-1/99, Rada Główna stwierdza co następuje:

§ 1

Uchwalony przez Sejm RP budżet na rok 1999, który Rada Główna w dziale 81 „Szkolnictwo wyższe” zmuszona była zaopiniować negatywnie w swej uchwale Nr 338/99 z dnia 17 grudnia ub. roku, nie stwarza przesłanek finansowych dla dokonania zasadniczych zmian w polityce edukacyjnej Państwa w odniesieniu do tego szkolnictwa (poza sferą inwestycji). Zmian takich Rada nie odnotowuje również w zakresie przedłożonych przez MEN zasad podziału środków budżetowych na szkolnictwo wyższe.

W związku z otrzymaniem przez Radę wymienionego wyżej pisma Ministerstwa Edukacji Narodowej w terminie bezpośrednio poprzedzającym wcześniej planowane, styczniowe posiedzenie Rady Głównej, nie było możliwym zajęcie szczegółowego stanowiska w przedmiotowej sprawie. Z uwagi na potrzebę takiego przebiegu procesu opiniowania budżetu i zasad jego podziału (w resorcie MEN), który nie spowodowałby opóźnień w przekazaniu uczelniom informacji o wysokości i strukturze dotacji budżetowej i limitów wynagrodzeń osobowych Rada postanowiła jednak zaopiniować przedstawiony projekt zasad podziału dotacji budżetowej.

§ 2

Rada przyjmuje do aprobującej wiadomości zgłoszone przez MEN w „Zasadach podziału w 1999 r. dla uczelni resortu edukacji narodowej dotacji na działalność dydaktyczną...” regulacje, które mają na celu przywrócenie i utrzymywanie właściwych proporcji między liczbą studentów na studiach dziennych oraz studentów kształcących w trybie studiów wieczorowych i zaocznych, a więc zasadę nie uwzględniania w przeliczeniach liczby studentów wieczorowych i zaocznych na kierunkach, na których dana uczelnia nie prowadzi studiów dziennych oraz zasadę, że dla studiów wieczorowych i zaocznych w przeliczeniach ujmuje się liczbę studentów ogółem nie większą od liczby studentów na studiach dziennych na analogicznym kierunku studiów danej uczelni.

§ 3

Rada przyjmuje do wiadomości zasady ogólne podziału dotacji na działalność dydaktyczną oraz limitów wynagrodzeń osobowych w 1999 r., które wynikają z formuły algorytmu podziału tej dotacji, a także zasady podziału kalkulacyjnej części dotacji dydaktycznej przewidzianej na działalność remontową.

Rada stwierdza jednak ponowne, iż zasady te jak i związane z nimi formuły algorytmiczne, odzwierciedlają wielokrotnie krytykowaną w uchwałach Rady politykę ekstensywnego, dysharmonijnego rozwoju państwowego szkolnictwa wyższego w Polsce, która spowodowała wieloletowość zatrudnienia znacznej części samodzielnej kadry naukowej, zahamowanie rozwoju naukowego młodych pracowników naukowo-dydaktycznych, co nie pozostało bez wpływu na jakość kształcenia studentów.

§ 4

Rada Główna wyraża przekonanie o pilnej konieczności wypracowania zasadniczych zmian systemu finansowania państwowego szkolnictwa wyższego, w tym ze środków budżetu państwa, które umożliwiłyby stymulowanie podnoszenia poziomu jakości kształcenia, polepszanie warunków pracy dydaktycznej i naukowej w uczelniach państwowych, połączone z kontynuacją głębokich reform wewnętrznych tego szkolnictwa.

Rada uważa, że zmiany te muszą być zawarte w przygotowywanych regulacjach systemowych prawa o szkolnictwie wyższym oraz służyć realizacji oczekiwanego, długoletniego programu zrównoważonego rozwoju i funkcjonowania polskiego szkolnictwa wyższego.

§ 5

Rada postanawia przekazać niniejszą Uchwałę Ministrowi Edukacji Narodowej oraz Rektorom i Senatorem uczelni państwowych.

Przewodniczący Rady Głównej
Prof. dr hab. Andrzej Pelczar

KONSPEKT

Szkolenia „interwencyjnego” - Warszawa, 6 lutego 1999 r.

Na poprzednim spotkaniu omawialiśmy sprawy związane z wypowiedzeniem umowy o pracę w trybie art. 30 K.p., przy czym omawialiśmy kwestie związane z trybem rozwiązywania stosunku pracy przez oświadczenie przez pracodawcę woli (wypowiedzenie umowy o pracę) z zachowaniem ustawowego okresu wypowiedzenia. Omawiana była również sprawa „kompetencji” związku zawodowego związana z tym trybem.

W tym miejscu chciałbym jeszcze uzupełnić poprzednią wypowiedź o pojęcie „cofania dokonanej czynności prawnej”.

Oświadczenie woli pracodawcy - wypowiedzenie umowy o pracę - jest czynnością prawną i w momencie, gdy pracownik je otrzymał (zapoznał się z nim) - staje się czynnością dokonaną (art. 61 K.c.). Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 23 października 1986 r. (III PZP 62/86) ustalił, że:

1. skuteczne cofnięcie przez zakład pracy wypowiedzenia pracownikowi umowy o pracę wymaga zgody tego pracownika, pomimo wcześniejszego odwołania się pracownika od wypowiedzenia do sądu,
2. ponowne wypowiedzenie pracownikowi umowy o pracę, dokonane w okresie pierwszego wypowiedzenia przez zakład pracy, będący w błędnym przekonaniu, że wcześniejsze wypowiedzenie zostało skutecznie cofnięte, jest bezskuteczne.

Artykuł 30 K.p. zawiera długi „katalog” możliwości rozwiązania umowy o pracę, ale tymi sprawami zajmiemy się później. Dzisiaj, ze względu na zgłoszone przez Państwo zapotrzebowanie, zajmiemy się problemem zwolnień grupowych. Zagadnienia z tym problemem reguluje ustawa z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczegółowych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy - **zwana również ustawą o zwolnieniach grupowych** (Dz. U. z 90 r. nr 4, poz. 19 ze zm.).

Art. 1. 1. Przepisy ustawy stosuje się do zakładów pracy, w których następuje zmniejszenie zatrudnienia z przyczyn ekonomicznych lub w związku ze zmianami organizacyjnymi albo technologicznymi, w tym także, gdy zmiany te następują w celu poprawy warunków pracy lub warunków środowiska naturalnego, jeżeli powodują one konieczność jednorazowego lub w okresie nie dłuższym niż 3 miesiące rozwiązania stosunków pracy z grupą pracowników obejmującą co najmniej 10% załogi w zakładach zatrudniających do 1000 pracowników lub co najmniej 100 pracowników w zakładach zatrudniających powyżej 1000 pracowników.

Warto zwrócić uwagę, że nie tylko przyczyny ekonomiczne, ale również zmiany organizacyjne stanowią podstawę do stosowania przepisów tej ustawy. Ponieważ zmiany organizacyjne leżą w gestii pracodawcy - związki zawodowe nie mogą skutecznie podważać takiego argumentu, chyba, że da się udowodnić, iż zmiany te są pozorne i służą wyłącznie jako pretekst. Artykuł ten zawiera spis przyczyn, stanowiących podstawę do stosowania przepisów tej ustawy.

Przepisy art. 2-4 regulują tryb postępowania pracodawcy i związków zawodowych w przypadku podjęcia przez pracodawcę decyzji o przeprowadzeniu zwolnień grupowych.

Art. 2. 1. O konieczności rozwiązania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn, o których mowa w art. 1 ust. 1 i 2, kierownik zakładu pracy zawiadamia na piśmie zakładową organizację związkową nie później niż na 45 dni przed terminem dokonywania wypowiedzeń, informując o przyczynach uzasadniających zamierzone zwolnienia z pracy i wskazując liczbę pracowników oraz grupy zawodowe objęte zamiarem zwolnienia z pracy.

Powiadomienie organizacji związkowej o planowanych zwolnieniach grupowych musi być na piśmie, musi nastąpić co najmniej na 45 dni przed terminem składania przez pracodawcę wypowiedzeń, musi zawierać informacje uzasadniające zwolnienia i podawać liczbę i grupy zawodowe objęte zamiarem zwolnienia z pracy. Pismo nie spełniające tych wymogów obarczone jest wadą prawną i pozwala organizacji związkowej wystąpić do pracodawcy z żądaniem uzupełnienia informacji. Termin 45 dni i pozostałe (podane w następnych artykułach) liczą się dopiero od momentu spełnienia przez pracodawcę tych żądań.

2. Po otrzymaniu zawiadomienia, o którym mowa w ust. 1, zakładowa organizacja związkowa ma prawo żądać od kierownika zakładu pracy przedstawienia informacji dotyczącej sytuacji ekonomiczno-finansowej zakładu oraz zamierzeń dotyczących poziomu i struktury zatrudnienia w zakładzie, jak również ma prawo przedstawić kierownikowi zakładu, w terminie nie dłuższym niż 14 dni od zawiadomienia o zamierzonych zwolnieniach, propozycje umożliwiające ograniczenie rozmiaru tych zwolnień, do których kierownik zakładu pracy zobowiązany jest ustosunkować się w ciągu 7 dni, podając swoje stanowisko do wiadomości załogi.

Informacje przekazane związkowi zawodowemu dotyczące sytuacji ekonomiczno-finansowej muszą być prawdziwe i konkretne. Nie mają waloru konkretności informacje będące powtórzeniem zwrotów ustawowych lub obiegowych typu: „katastrofalna sytuacja finansowa”.

Art. 3. O zamierzonym rozwiązaniu z pracownikami stosunków pracy z przyczyn, o których mowa w art. 1 ust. 1 i 2, kierownik zakładu pracy jest zobowiązany zawiadomić również organ zatrudnienia stopnia podstawowego nie później niż na 45 dni przed terminem dokonywania wypowiedzeń.

Art. 4. 1. W terminie nie dłuższym niż 30 dni od zawiadomienia, o którym mowa w art. 2 ust. 1, kierownik zakładu pracy i zakładowa organizacja związkowa zawierają porozumienie. W porozumieniu określa się zasady postępowania w sprawach dotyczących pracowników objętych zamiarem zwolnienia z pracy, a w szczególności kryteria doboru pracowników do zwolnienia, kolejność i terminy dokonywania wypowiedzeń, a także obowiązki zakładu pracy w zakresie niezbędnym do rozstrzygnięcia innych spraw pracowniczych związanych z zamierzonymi zwolnieniami.

2. W zakładzie pracy, w którym działa więcej niż jedna zakładowa organizacja związkowa, kierownik zakładu pracy zawiera wspólne porozumienie ze wszystkimi organizacjami związkowymi.

3. W razie nie zawarcia porozumienia z powodu niemożności uzgodnienia przez strony jego treści, zasady postępowania w sprawach dotyczących pracowników objętych zamiarem zwolnienia z pracy określa kierownik zakładu pracy w drodze regulaminu, uwzględniając ustalenia dokonane z organizacją związkową w toku uzgadniania porozumienia.

4. W zakładzie pracy, w którym nie działa zakładowa organizacja związkowa, zasady postępowania w sprawach dotyczących pracowników objętych zamiarem zwolnienia z pracy określa, w drodze regulaminu, kierownik zakładu

pracy po zasięgnięciu opinii załogi w trybie przyjętym w danym zakładzie.

Terminy przewidziane przepisami tych artykułów są terminami prawa materialnego, do których nie mają zastosowania przepisy kodeksu postępowania cywilnego dotyczące uchybienia i przywracania terminów. **Terminy te więc nie mogą być przedłużone wolą stron.** Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 23 stycznia 1991 r. (I PR 452/90, PiZS 1991/5/64) stwierdził:

„Ustawa z 28.XI.1998 o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. 1990 Nr 4, poz. 19 ze zm.) przy tzw. grupowych zwolnieniach pracowników, zarówno przy zmniejszeniu zatrudnienia (art. 1 ust. 1), jak i likwidacji lub ogłoszenia upadłości zakładów pracy (art. 1 ust. 2), przewiduje specjalny tryb postępowania określony art. 2, 3 i 4. Jego naruszenie, przy wypowiedaniu umów na czas nie określony, powoduje powstanie roszczeń z art. 45 § 1 k.p.”

***

Art. 5. 1. Przy rozwiązywaniu z pracownikami stosunków pracy w drodze wypowiedzenia z przyczyn przewidzianych w art. 1 ust. 1 nie stosuje się trybu postępowania określonego w art. 38 Kodeksu pracy oraz przepisu art. 41 Kodeksu pracy, z zastrzeżeniem wyjątków przewidzianych w ust. 2-4, a także przepisów szczególnych dotyczących ochrony pracowników przed wypowiedzeniem lub rozwiązaniem stosunku pracy, z zastrzeżeniem wyjątków przewidzianych w art. 6.

O wyjątkach przewidzianych w art. 6 za chwilę. Teraz przeanalizujemy przepis następnego ustępu tego artykułu:

2. Przy wypowiedaniu pracownikom stosunków pracy, a także warunków pracy i płacy, przepisy art. 38 Kodeksu pracy stosuje się w razie nie zawarcia porozumienia, o którym mowa w art. 4.

Z regulacji tej wynika, że w przypadku nie zawarcia porozumienia (np. przekroczenia 30-to dniowego terminu art. 4.1. ustawy) stosuje się dotychczasowe ustalenia plus tryb art. 38 K.p., który był omawiany na poprzednich zajęciach.

3. Wypowiedzenie pracownikom stosunków pracy w sytuacjach, o których mowa w art. 41 Kodeksu pracy, nie jest dopuszczalne w czasie urlopu trwającego krócej niż 3 miesiące, a także w czasie innej usprawiedliwionej nieobecności pracownika w pracy, jeżeli nie upłynął jeszcze okres uprawniający zakład do rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia.

4. Pracownikowi, w sytuacjach, o których mowa w art. 41 Kodeksu pracy, zakład pracy może, jeżeli zachodzi taka konieczność, wypowiedzieć warunki pracy i płacy. Jeżeli powoduje to obniżenie wynagrodzenia, pracownikowi przysługuje, przez okres nie dłuższy niż 6 miesięcy, dodatek wyrównawczy, obliczany według zasad ustalonych przepisami wydanymi na podstawie art. 297 Kodeksu pracy.

Wszystkie opisane wyżej sytuacje dotyczą pracowników zatrudnionych na czas nieokreślony. Inaczej są traktowane umowy okresowe:

5. W sytuacjach wskazanych w art. 1 ust 1 umowy o pracę zawarte na czas określony lub na czas wykonywania określonej pracy mogą być rozwiązane przez każdą ze stron za dwutygodniowym wypowiedzeniem.

Również w sposób specjalny traktowani są pracownicy „zbliżający” się do emerytury, działacze związkowi i członkowie rady pracowniczej oraz kobiety w ciąży:

Art. 6. Jeżeli z przyczyn określonych w art. 1 ust. 1 nie jest możliwe dalsze zatrudnianie na dotychczasowych stanowiskach pracy pracowników, o których mowa w art. 39 i 177 Kodeksu pracy, a także pracowników będących członkami zarządu zakładowej organizacji związkowej albo rady pracowniczej przedsiębiorstwa państwowego - w czasie trwania ich kadencji oraz w okresie roku po jej upływie - zakład pracy może jedynie wypowiedzieć im dotychczasowe warunki pracy i płacy. Jeżeli powoduje to obniżenie wynagrodzenia, pracownikowi przysługuje dodatek wyrównawczy do końca okresu, w którym pracownik jest objęty szczególną ochroną stosunku pracy, obliczony według zasad ustalonych przepisami wydanymi na podstawie art. 297 Kodeksu pracy.

***

Art. 7. Pracownikowi, z którym następuje rozwiązanie stosunku pracy w drodze wypowiedzenia z przyczyn określonych w art. 1 ust. 1 i 2, zakład pracy może skrócić okres wypowiedzenia na zasadach określonych w art. 36.1. Kodeksu pracy.

(do dwóch tygodni z zachowaniem prawa do wynagrodzenia wypłacanego jako odszkodowanie za resztę okresu wypowiedzenia).

Art. 8. 1. Pracownikowi, z którym został rozwiązany stosunek pracy z przyczyn, o których mowa w art. 1 ust. 1 i 2, przysługuje:

1) odprawa pieniężna, 2) dodatek wyrównawczy.

2. Odprawa pieniężna przysługuje w wysokości:

1) jednomiesięcznego wynagrodzenia, jeżeli pracownik przepracował łącznie mniej niż 10 lat,

2) dwumiesięcznego wynagrodzenia, jeżeli pracownik przepracował łącznie 10 lat, lecz mniej niż 20 lat,

3) trzymiesięcznego wynagrodzenia, jeżeli pracownik przepracował łącznie 20 lat i więcej.

3. Odprawa pieniężna nie przysługuje pracownikowi uprawnionemu do otrzymania jednorazowej odprawy pieniężnej w związku z przejściem na emeryturę lub rentę inwalidzką.

4. Dodatek wyrównawczy przysługuje pracownikowi po podjęciu pracy w innym zakładzie pracy za wynagrodzeniem niższym niż otrzymywane w zakładzie, w którym nastąpiło rozwiązanie z nim stosunku pracy z przyczyn określonych w art. 1 ust. 1 i 2.

*5. Dodatek wyrównawczy jest wypłacany przez zakład pracy, w którym pracownik podjął pracę, przez okres nie dłuższy niż 6 miesięcy od dnia rozwiązania stosunku pracy z przyczyn określonych w art. 1 ust. 1 i 2, w wysokości stanowiącej różnicę między wynagrodzeniami w poprzednim i nowym zakładzie pracy. **Wydatki z tego tytułu obciążają środki Funduszu Pracy,** (nie nowego pracodawcę).*

6. Szczegółowy sposób obliczania dodatku wyrównawczego, określi w drodze rozporządzenia Minister Pracy i Polityki Socjalnej po porozumieniu z ogólnokrajową organizacją międzyzwiązkową oraz ogólnokrajowym związkiem

zawodowym reprezentatywnym dla pracowników większości zakładów pracy. (Rozporządzenie z dnia 29 maja 1996 r. (Dz. U. nr 62, poz. 289).

Art. 9. Wypłata odprawy pieniężnej pracownikom, z którymi zakład pracy rozwiązuje stosunki pracy z przyczyn określonych w art 1 ust. 1 i 2, w czasie korzystania z urlopu lub w czasie innej usprawiedliwionej nieobecności w pracy albo nie świadczenia pracy na podstawie odrębnych przepisów, następuje na zasadach dotyczących ogółu pracowników objętych zwolnieniem.

Teraz zajmiemy się najczęściej występującymi przypadkami korzystania przez pracodawców z przepisów tej ustawy:

Art. 10. 1. Przepisy ustawy, z wyjątkiem art. 2-4, mają odpowiednie zastosowanie także w razie podejmowania przez kierownika zakładu pracy indywidualnych decyzji o zwalnianiu pracowników z przyczyn wymienionych w art. 1 ust. 1, jeżeli przyczyny te stanowią wyłączny powód uzasadniający rozwiązanie stosunku pracy, a zwolnienia w okresie nie dłuższym niż 3 miesiące obejmują nie więcej niż 10% załogi w zakładach pracy zatrudniających do 1000 pracowników lub nie więcej niż 100 pracowników w zakładach pracy zatrudniających powyżej 1000 pracowników, z zastrzeżeniem ust. 2-5.

2. Przy wypowiedzaniu pracownikom stosunków pracy, a także warunków pracy i płacy, przepisy art. 38 Kodeksu pracy mają zastosowanie, z zastrzeżeniem przepisów ust. 3.

3. Rozwiązanie stosunku pracy w drodze wypowiedzenia z pracownikami, których stosunek pracy podlega szczególnej ochronie przed wypowiedzeniem lub rozwiązaniem z mocy przepisów Kodeksu pracy lub przepisów szczególnych, może nastąpić pod warunkiem nie zgłoszenia sprzeciwu przez zakładową organizację związkową w terminie 14 dni od otrzymania zawiadomienia o zamierzonym wypowiedzeniu. W razie nie zgłoszenia sprzeciwu w tym terminie przez organizację związkową, kierownik zakładu pracy podejmuje decyzję w sprawie rozwiązania stosunku pracy.

4. Pracownikom, o których mowa w ust. 3, kierownik zakładu pracy może wypowiedzieć warunki pracy i płacy, jeżeli z przyczyn określonych w art. 1 ust. 1 nie jest możliwe dalsze ich zatrudnianie na dotychczasowych stanowiskach pracy.

5. Jeżeli w wyniku wypowiedzenia warunków pracy i płacy następuje obniżenie wynagrodzenia pracowników, o których mowa w ust. 4, uprawnienie do dodatku wyrównawczego przysługuje w zakresie i na zasadach przewidzianych w art. 5 ust. 4 i w art. 6.

Ciekawą regulację wprowadza art. 11 ustawy:

Art. 11. Przepisy ustawy stosuje się odpowiednio w razie rozwiązania stosunku pracy z przyczyn określonych w art. 1 ust. 1 i 2 na mocy porozumienia stron.

Regulacja ta umożliwia pracownikowi wcześniejsze rozwiązanie stosunku pracy bez utraty prawa do odprawy i dodatku wyrównawczego.

A teraz niezwykle ważna regulacja zawarta w tej ustawie:

Art. 12. Zakład pracy powinien ponownie zatrudnić pracownika, z którym rozwiązał stosunek pracy z przyczyn określonych w art. 1 ust. 1, w razie ponownego zatrudniania pracowników w tej samej grupie zawodowej, jeżeli pracownik zgłosi zamiar powrotu do zakładu pracy w ciągu roku od rozwiązania stosunku pracy.

Użyte w tym przepisie słowo „powinien” oznacza powinność pracodawcy. Powyższe stanowisko znajduje potwierdzenie w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 1994 r., sygn. akt I PZP 2/94, gdzie stwierdzono, że:

"1. Na podstawie art. 12 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 1990 r. Nr 4, póź. 19 ze zm.) pracownikowi przysługuje roszczenie o nawiązanie stosunku pracy w razie, gdy zakład pracy rozwiązał z nim stosunek pracy, a następnie zatrudnia w tej samej grupie zawodowej innego pracownika. 2. Zakład pracy nie może odmówić nawiązania stosunku pracy z takim pracownikiem z uwagi na dokonanie oceny jego kwalifikacji i przydatności do pracy, ani też ze względu na zatrudnienie na tym stanowisku innego pracownika."

Następny artykuł ustawy dotyczy prawa do odwołania się pracownika do sądu pracy

Art. 13. Do nieuzasadnionych lub niezgodnych z prawem wypowiedzeń umów o pracę mają odpowiednie zastosowanie przepisy oddziału 4 rozdziału II działu drugiego Kodeksu pracy.

***

Art. 14. Przepisy ustawy nie dotyczą pracowników przechodzących do zakładu pracy powstałego w wyniku przekształcenia organizacyjno-prawnego dotychczasowego zakładu pracy lub jego części.

Tych pracowników dotyczy regulacja art. 23' K.p. stwierdzająca, że nowy pracodawca staje się z mocy prawa stroną w dotychczasowych stosunkach pracy. Obszerniej regulację zawartą w tym artykule Kodeksu pracy omówimy na następnych zajęciach.

I na koniec sprawa bardzo ważna głównie dla nauczycieli akademickich:

Art. 17. Przepisów ustawy nie stosuje się do pracowników zatrudnionych na podstawie mianowania. Jednakże pracownikom tym przysługują świadczenia pieniężne, przewidziane w art. 8, w razie rozwiązania stosunku pracy w okolicznościach, o których mowa w art. 1 ust. 1 i 2, jeżeli przepisy regulujące ich prawa i obowiązki nie przewidują takich świadczeń.

***

Na następnych zajęciach (6 marca) zapoznamy się z regulacjami zawartymi w art.23' K.p.; z ochroną wynagrodzenia oraz z zasadami stosowania normy 50% kosztów uzyskania z tytułu korzystania z praw autorskich.

Przewodniczący Komisji Interwencji
Edward Krauze

Kogo mogą bronić związki zawodowe?

Czy może działać u pracodawcy organizacja związkowa, jeżeli żaden z aktualnie zatrudnionych nie jest członkiem związku? Zetknęliśmy się z takim właśnie i innymi, wcale nie wydumanymi problemami. Przepisy pozostawiają liczne wą-

pliwości interpretacyjne. Autor wyjaśnia liczne kwestie. Sądzimy, że jego rozważania będą użyteczne pracodawcom, związkowcom, pracownikom, a nawet, jak wynika z tekstu, bezrobotnym.

Redakcja

Ustawa z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (DZ. U. nr 55, poz. 234 z późn. zm. oraz z 1996 r. nr 24, poz. 110) w art.1 stwierdza, że związek zawodowy, jako dobrowolna i samorządna organizacja ludzi pracy, powoływany jest w celu reprezentowania i obrony praw, interesów zawodowych i socjalnych. Prawo tworzenia i wstępowania do związków zawodowych mają:

- pracownicy,
- członkowie rolniczych spółdzielni produkcyjnych,
- osoby wykonujące prace na podstawie umowy agencyjnej, pod warunkiem, że nie są pracodawcami,
- osoby skierowane do zakładu pracy w celu odbycia służby zastępczej,
- funkcjonariusze Policji i Straży Granicznej, przy uwzględnieniu ograniczeń wynikających z odrębnych ustaw o Policji i o Straży Granicznej,

Ponadto, prawo wstępowania do związku zawodowego przysługuje osobom wykonującym pracę nakładczą. W przypadku tych osób może to być jedynie związek zawodowy działający w zakładzie pracy, w którym zatrudnione są te osoby (art. 2 ust. 1 i 2 cyt. ustawy). Przejście na emeryturę lub rentę nie pozbawia prawa przynależności i wstępowania do związku zawodowego. Podobnie osoby bezrobotne zachowują prawo przynależności do związku zawodowego, a w razie nieuzwiązkowienia, mają prawo wstępowania do związku zawodowego na zasadach określonych w statutach.

Tak skonstruowany zakres podmiotów uprawnionych do tworzenia i wstępowania do związku zawodowego, a także zachowania przynależności związkowej sprawia, że u danego pracodawcy może funkcjonować zakładowa organizacja związkowa, także wówczas, gdy ani jeden z pracowników aktualnie zatrudnionych nie jest członkiem związku zawodowego. Wystarczy bowiem, gdy związek ten tworzą emeryci i renciści, czy też byli pracownicy posiadający status bezrobotnych.

Prawa i interesy zbiorowe oraz indywidualne

Zgodnie z art.7 ust. 1 cyt. ustawy, w zakresie praw i interesów zbiorowych, związek zawodowy reprezentuje wszystkich pracowników danego zakładu pracy, bez względu na ich przynależ-

ność związkową. Wobec tego, opisana wyżej sytuacja braku członków związku w gronie zatrudnionych pracowników, nie wpłynie negatywnie na funkcjonowanie zakładowej organizacji związkowej. Organizacja ta może zatem występować w imieniu pracowników zakładu w sprawach zbiorowego prawa pracy. np. uprawniona jest do zawarcia zakładowego układu zbiorowego pracy.

W indywidualnych sprawach ze stosunku pracy, związek zawodowy broni interesów swoich członków. Może także bronić praw osób nie zrzeszonych - na ich wniosek (art. 7 ust. 2 cyt. ustawy). W zakładzie pracy, w którym działa więcej niż jedna organizacja związkowa, każda z nich broni praw i interesów swoich członków. Pracownik nie zrzeszony ma prawo do obrony swoich praw na zasadach dotyczących członków związku, jeżeli wybrana przez niego zakładowa organizacja związkowa wyrazi zgodę na jego obronę. Pluralizm związkowy zakłada więc nie tylko swobodę przystępowania do danego związku, ale także możliwość objęcia obroną pracownika nie zrzeszonego.

Z punktu widzenia interesów roszczeniowych poszczególnego pracownika, istotniejsze znaczenie posiada obrona praw indywidualnych, wynikających ze stosunku pracy. W tym zakresie przepisy prawa pracy przewidują obowiązki współdziałania pracodawcy z zakładową organizacją związkową. Chcąc prawidłowo realizować te zadania pracodawca musi posiadać informacje o pracownikach korzystających z obrony danego związku zawodowego.

Obowiązki pracodawcy

Zobowiązującego od 2.06.1996 r. art. 23 Kodeksu pracy wynika obowiązek współdziałania pracodawcy w indywidualnych sprawach z zakładową organizacją związkową reprezentującą pracownika z tytułu jego członkostwa w związku zawodowym albo wyrażenia zgody na obronę pracownika nie zrzeszonego w związku - zgodnie z ustawą o związkach zawodowych. Przepis ten stanowi odesłanie do art. 30 ust. 2 cyt. ustawy o związkach zawodowych. W myśl tego artykułu, w indywidualnych sprawach ze stosunku pracy, pracodawca jest obowiązany zwrócić się do tej organizacji o informacje o pracownikach korzystających z jej obrony. Podstawą

obrony danego pracownika może być jego członkostwo w związku zawodowym albo wyrażenia zgody przez daną zakładową organizację związkową na obronę praw pracownika nie zrzeszonego. Nieudzielenie odławianej informacji w ciągu 5 dni zwalnia pracodawcę od obowiązku współdziałania z zakładową organizacją związkową w sprawach dotyczących tych pracowników.

Jednorazowy czy powtarzalny obowiązek?

Konstrukcja art. 30 ust. 2¹ ustawy o związkach zawodowych w powiązaniu z art. 23² K.p. budzi poważne wątpliwości interpretacyjne. Powstaje pytanie: jaki charakter ma obowiązek zapisany w ustawie o związkach zawodowych -jednorazowy, czy powtarzalny? W doktrynie zarysowały się dwa odmienne poglądy. Niektórzy komentatorzy stwierdzają, że obowiązek ten ma charakter jednorazowy (zob. K. Rączka Praca i Zabezpieczenia Społeczne nr 8-9 z 1996 r. str. 30 i nast.), inni wypowiadają się za obowiązkiem powtarzalnym (zob. B. Cudowski „Rzeczpospolita” z 19.02.1997 r.).

Według K. Rączki obowiązek zapisany w art. 30 ust. 2¹ ustawy o związkach zawodowych ma charakter generalny i jednorazowy, co oznacza, że pracodawca powinien zwrócić się do danej zakładowej organizacji związkowej zaraz po nowelizacji przepisów Kodeksu pracy. Każda późniejsza zmiana stanu faktycznego nie obliuguje pracodawcy do ponownienia zapytania o obronę, nawet jeżeli przyjęci zostaną po przeprowadzonej konsultacji wstępnej (pod tym pojęciem rozumiem zapytanie w trybie art. 30 ust. 2¹ ustawy o związkach zawodowych, w odróżnieniu od konsultacji merytorycznej np. w trybie art. 38 K.p.) nowi pracownicy, którzy nie mogli być objęci zapytaniem, ponieważ jeszcze nie byli zatrudnieni. Wykładnia K. Rączki zmierza do pewnej logiki praktycznej, jednakże, moim zdaniem, nie jest do końca przekonująca.

Argumenty przemawiające za powtarzalnym obowiązkiem

Po pierwsze, art. 30 ust. 2¹ ustawy o związkach zawodowych, w zdaniu drugim stanowi, że nieudzielenie tej informacji w ciągu 5 dni zwalnia pracodawcę od obowiązku współdziałania z zakładową organizacją związkową

w sprawach dotyczących tych pracowników. Ale pracodawca nie jest zwolniony z obowiązku konsultacji w sprawach innych pracowników, w stosunku do których nie występował z zapytaniem. Przeczy to tezie o generalnym obowiązku zapytania, ponieważ pracodawca zobowiązany jest zwrócić się do tej samej zakładowej organizacji związkowej z zapytaniem w sprawie nowo przyjętych pracowników, którzy nie mogli być objęci pierwszą konsultacją wstępną, ponieważ nie byli jeszcze w tym czasie zatrudnieni.

Po drugie, pracodawca ma prawo skierować zapytanie dotyczące tylko określonej grupy osób, w stosunku do których konieczne jest podjęcie współdziałania w indywidualnej sprawie. Art. 23² K.p. nie mówi przecież o abstrakcyjnym obowiązku współdziałania z zakładową organizacją związkową, lecz o powinności wynikającej z konieczności podjęcia decyzji w indywidualnych sprawach ze stosunku pracy. Identyfikacja zasady wynika z treści art. 30 ust. 2¹ ustawy o związkach zawodowych. Pracodawca zobowiązany jest zwrócić się o informację o pracownikach objętych obroną związku zawodowego, po to, aby móc przeprowadzić poprawnie konsultację merytoryczną, a następnie podjąć decyzje w indywidualnych sprawach ze stosunku pracy. Konsultacja wstępna nie może mieć zatem charakteru generalnego, gdyż taka sytuacja naruszałaby podstawową zasadę niezależności związku zawodowego. Generalny charakter zapytania o obronę w istocie zmuszałby związek zawodowy do przedstawienia pracodawcy kompletnych informacji o wszystkich pracownikach objętych obroną związku, w tym również o osobach podlegających wzmoczonej ochronie stosunku pracy. Nieudzielenie takiej informacji mogłoby przecież spowodować negatywne skutki dla pracowników, w stosunku do których pracodawca chce podjąć decyzję w indywidualnej sprawie ze stosunku pracy. Żaden przepis prawa pracy nie uprawnia jednak pracodawcy do występowania z takim zapytaniem, gdyż, jak wykazałem, obie regulacje prawne mają charakter celowościowy, a nie abstrakcyjny.

Po trzecie, obowiązek zapisany w art. 23 K.p. dotyczy pracownika wymienionego w liczbie pojedynczej. Oznacza to, że przepis indywidualizuje powinność pracodawcy. Dlatego nic można przypisywać ustawodawcy zamiaru jednorazowej czynności dokonanej w trybie art. 30. ust. 2' ustawy o związkach zawodowych. Przepis odróż-

nia przy tym członkostwo pracownika w związku (w tym także pełnienie funkcji związkowych dających wzmoczoną ochronę stosunku pracy), od wyrażenia zgody na obronę praw pracownika. Czasowo mogą to być dwa różne stany dotyczące tej samej osoby. Żaden przepis prawa pracy nie zobowiązuje związku zawodowego do informowania pracodawcy bez jego wniosku. Nie ma także takiej regulacji dotyczącej pracownika. W związku z tym koncepcja K.Rączki, aczkolwiek celowościowo zasadna, pozostaje jednak w sprzeczności z obowiązującym stanem prawnym.

Po czwarte, zasada wolności związkowej przejawia się także w tym, że związek zawodowy może być zainteresowany nieujawnianiem osób objętych jego obroną, w sytuacji gdy nie zachodzą okoliczności wymagające konsultacji w sprawie indywidualnie określonego pracownika. Teza o generalnym obowiązku konsultacji wstępnej kłóci się zatem z prawem związku zawodowego do nieujawniania tych danych. Generalne ujawnienie struktury osób objętych obroną związku może stwarzać podstawę do manipulacji ze strony pracodawcy, szczególnie w zakresie naruszania zasady równego traktowania pracowników. Z tego powodu związek zawodowy ma interes w tym, aby nie ujawniać omawianych danych; poza koniecznymi indywidualnymi przypadkami.

Po piąte, podstawa faktyczna obowiązku konsultacji wstępnej może wynikać nie tylko z członkostwa w związku ale także z pełnionej przez pracownika funkcji w zarządzie zakładowej organizacji związkowej, czy komisji rewizyjnej. Wobec tego, jednorazowy charakter konsultacji wstępnej nie daje pracodawcy dostatecznej informacji do podjęcia decyzji w indywidualnej sprawie, gdyż okoliczności ochronne z czasem ulegają zmianie. Postępowanie pracodawcy musi zakładać kolejne zwrócenie się do związku zawodowego, w trybie art. 30 ust. 2' ustawy o związkach zawodowych. Odmienna sytuacja spowodowałaby osłabienie wzmoczonej ochrony stosunku pracy przysługującej działaczom związkowym. Obowiązki konsultacji merytorycznej obciążają jednostronnie pracodawcę, co systemowo przesądza o tym, że konsultacja wstępna musi mieć charakter każdorazowy, a co najmniej powtarzalny. Wyklucza to jej generalny i jednorazowy przymiot.

Prawidłowy sposób postępowania pracodawcy

Realizując obowiązek zapisany

w art. 30 ust. 2' ustawy o związkach zawodowych, w związku z art. 23² Kodeksu pracy, pracodawca zamierzający podjąć decyzję w indywidualnej sprawie z zakresu prawa pracy, wymagającej konsultacji z zakładową organizacją związkową, powinien postępować następująco:

- 1) zwrócić się do zakładowej organizacji związkowej o informację w sprawie objęcia obroną związku danego pracownika lub grupy pracowników, których decyzja ma dotyczyć,
- 2) wystąpić w omawianej sprawie do wszystkich działających u niego zakładowych organizacji związkowych,
- 3) z ostrożności procesowej pracodawca powinien zachować pisemną formę, mimo że wyraźnie nie jest ona zastrzeżona,
- 4) pracodawca, u którego działa międzyzakładowa organizacja związkowa, a także komitet założycielski związku zawodowego, powinien wystąpić o taką informację do tych organów,
- 5) omawiany obowiązek powinien być spełniony każdorazowo, gdy przepisy prawa pracy przewidują określoną formę konsultacji w indywidualnej sprawie, chyba że pracodawca posiada pewną informację co do tego, która zakładowa organizacja związkowa broni praw danego pracownika.

Wskazany sposób postępowania zakłada, że pracodawcę obciąża powinność uzyskania w ramach konsultacji wstępnej - informacji o tym czy dany pracownik jest objęty obroną ze strony danego związku zawodowego. Jeżeli pracodawca wystąpił z takim zapytaniem i uzyskał odpowiedź pozytywną, wówczas nie jest zobowiązany ponownie kierować zapytania, jeżeli po pewnym czasie zamierza podjąć w stosunku do tego pracownika decyzję wymagającą konsultacji merytorycznej. W konsekwencji w takim przypadku pracodawca dokonuje od razu konsultacji merytorycznej.

W razie uzyskania od związku zawodowego odpowiedzi negatywnej, pracodawca - zamierzając podjąć kolejną decyzję względem tego pracownika, wymagającą konsultacji merytorycznej - obowiązany jest ponownie zapytać w sprawie objęcia pracownika obroną przez dany związek. Przy czym, jeżeli u pracodawcy funkcjonuje kilka związków zawodowych, to poprawnie musi skierować to zapytanie do wszystkich zakładowych organizacji związkowych.

Problemy na tle konsultacji wstępnej

Art. 23² K.p. w powiązaniu z art. 30 ust. 2' ustawy o związkach zawodowych, zmienia system konsultacji w

indywidualnych sprawach ze stosunku pracy, w stosunku do stanu sprzed nowelizacji kodeksu. Obecnie merytoryczna konsultacja może nie dojść do skutku, wobec np. zwykłego błędu zakładowej organizacji związkowej, która bądź nie udzieli odpowiedzi w ciągu 5 dni, bądź udzieli odpowiedzi omyłkowo błędnej. Oba przypadki uwolnią pracodawcę od merytorycznej konsultacji danej sprawy.

Podanie przez pracownika pracodawcy informacji o podjęciu się obrony jego praw przez daną zakładową organizację związkową, np. w piśmie skierowanym do pracodawcy - zwalnia pracodawcę z obowiązku konsultacji wstępnej wówczas, gdy pracownik jest członkiem związku. W razie, gdy dana zakładowa organizacja związkowa została podana przez pracownika jako podejmująca się obrony jego praw, pracodawca powinien wystosować zapytanie, które powinno odpowiedzieć na pytanie, czy w istocie ten związek obejmuje obronę pracownika. W tym przypadku oświadczenie pracownika nic jest wystarczające, choć przeprowadzenie od razu konsultacji merytorycznej nie mogłoby spowodować zarzutu naruszenia zasady wolności związkowej.

Pracownika może bronić tylko jeden związek zawodowy

Z ustawy o związkach zawodowych nie wynika, co prawda, zakaz przynależności danego pracownika do kilku związków zawodowych, jednakże z omawianych przepisów można wysnuć jednoznaczny wniosek, że pracownika może bronić tylko jedna zakładowa organizacja związkowa. Budowa art. 30 ustawy o związkach zawodowych, art. 23² K.p. czy też konkretnych przepisów przewidujących obowiązek konsultacji merytorycznej wskazuje, że wolą ustawodawcy jest konsultowanie merytoryczne wyłącznie z jedną zakładową organizacją związkową. Świadczą o tym np. postanowienia art. 38, art. 52 czy art. 112 § 1 K.p., w których ustawodawca używa liczby pojedynczej, mówiąc o zakładowej organizacji związkowej. W konsekwencji, gdyby pracownik podał 2 lub więcej zakładowe organizacje związkowe, jako broniące jego praw. wówczas - moim zdaniem - pracodawca byłby zwolniony z obowiązku konsultacji zarówno wstępnej jak i merytorycznej, ponieważ przepisy ustawy o związkach zawodowych nie przewidują tak rozszerzonej ochrony praw pracownika.

Skutki pomyłkowej informacji

Ciężar pomyłki, uwalniającej pracodawcę od konsultacji merytorycznej, został rozłożony po części na pra-

cownika, a także tę zakładową organizację związkową, do której pracownik zwrócił się o obronę jego praw lub której jest członkiem. Pomyłki takie nie mogą jednak powodować negatywnych skutków dla pracodawcy, który postąpił zgodnie z omówionymi zasadami. Jeżeli pracodawca w ramach konsultacji wstępnej uzyskał od zakładowej organizacji związkowej informacje, iż dany pracownik nie jest objęty obroną ze strony związku zawodowego, mimo że faktycznie pracownik jest np. członkiem tego związku, to zaniechanie konsultacji merytorycznej nie może być poczytane jako np. naruszenie trybu z art 38 K.p. Przypadek ten dotyczy oczywiście sytuacji, w której pracodawca podejmuje indywidualną decyzję niezwłocznie po przeprowadzeniu konsultacji wstępnej. W razie zamiaru podjęcia kolejnej decyzji w stosunku do tego samego pracownika, pracodawca obowiązany jest ponownie, konsultację wstępną, ponieważ upływ czasu dezaktualizuje pierwszą konsultację.

Rozważyć należy jeszcze skutki pomyłkowych informacji dotyczących pracowników objętych wzmoczoną ochroną stosunku pracy, np. członków zarządu zakładowej organizacji związkowej, członków komisji rewizyjnej, czy też kobiet w ciąży. W stosunku do tych osób, moim zdaniem, ewentualne pomyłkowe informacje co do objęcia ich obroną ze strony danego związku zawodowego nie mogą powodować negatywnych skutków dla zainteresowanych pracowników. Wynika to z odmiennej budowy przepisów ochronnych dotyczących tej grupy osób. Zgodnie z art. 177 § 1 K.p. pracodawca nie może wypowiedzieć ani rozwiązać umowy o pracę w okresie ciąży, chyba, że zachodzą przyczyny uzasadniające rozwiązanie umowy bez wypowiedzenia z winy pracownicy i reprezentująca pracownicę zakładowa organizacja związkowa wyraziła zgodę na rozwiązanie umowy. Jak widać warunkiem rozwiązania umowy jest wyrażenie zgody przez reprezentującą pracownicę zakładową organizację związkową. Bez tej zgody umowa nie może być rozwiązana. Oznacza to, że pracodawca, u którego nie funkcjonuje związek zawodowy, nie ma możliwości rozwiązania umowy w podanej sytuacji. gdyż nie może uzyskać takiej zgody.

Podobnie rzecz się ma w świetle art. 32 listowy o związkach zawodowych, który dla dopuszczalności rozwiązania i lub wypowiedzenia stosunku pracy wymaga zgody zakładowej organizacji związkowej. Brak tej zgody

uniemożliwia poprawne rozwiązanie stosunku pracy. Istotne znaczenie ma tutaj obiektywny stan rzeczy, istniejący w momencie wypowiedzania lub rozwiązywania umowy, przeto ewentualne pomyłki w zakresie istniejącej ochrony, przysługującej działaczowi związkowemu, nie mogą unicestwiać jego podstawowych roszczeniowych praw pracowniczych, związanych z istnieniem wzmoczonej ochrony trwałości stosunku pracy.

Podsumowanie

Wprowadzony tryb konsultacji wstępnej jest niewątpliwie legislacyjnie niedopracowany, gdyż omawiane przepisy budzą uzasadnione wątpliwości. Podzielam zatem pogląd o konieczności stanowienia lepszych, jednoznaczniejszych przepisów, co jest konieczne zwłaszcza wtedy, gdy ustawodawca zmienia dotychczasowy system postępowania.

Względy słuszności i cele, jakim ma służyć konsultacja, być może wymagają przeprowadzenia zmian w kierunku interpretacji zaprezentowanej przez K.Rączkę. Nie można się jednak zgodzić na przyjęcie jego wykładni na kanwie obowiązującego stanu prawnego. Szczegóły nowej regulacji to materiał na odrębne opracowanie.

Na koniec nasuwa mi się pewna refleksja natury ogólnej. Obserwuję, że w fazie tworzenia projektów przepisów prawa pracy proponowane są różne ciekawe rozwiązania normatywne. Efekt finalny legislacji jest, niestety, nieostry, niejednoznaczny i pomijający nieraz te nowatorskie propozycje. Niektórzy komentatorzy usiłują następnie, ratując sytuację, dokonywać wykładni zgodnej z logiką abstrakcyjnie omawianego problemu, sprzeczną, niestety z materiałem normatywnym.

Wszyscy uczymy się demokracji, której skutki okresu przejściowego odbieramy właśnie w postaci takich jak omawiane przepisy. W demokracji jednak, a na pewno w okresie jej wdrażania, często nie mają decydującego znaczenia racjonalne rozwiązania. lecz te, za którymi opowie się większy las rąk poselskich. Naginanie przepisów do potrzeb i logiki praktycznej. wbrew normatywnej ich treści, nie jest, moim zdaniem, zabiegiem ani poprawnym, ani celowym. Przeciwnie, ciału ustawodawczemu należałoby raczej jednoznacznie uzmysłowić popełnione błędy i uchwalone „knoty” legislacyjne – bo, jak każdy z nas, tak samo posłowie winni się uczyć na własnych błędach.

Długie czekanie na wypłatę rekompensat

Coś nieznacznie drgnęło w kwestii rekompensat dla sfery budżetowej i emerytów. Ta jaskółka jednak jeszcze nie czyni wiosny. Sejm ma nadal do rozpatrzenia co najmniej dwa projekty zmian w tej sprawie.

JOANNA BARAŃSKA

Rekompensaty miały być wypłacane od 1 stycznia, ale nie zanosi się na to, żeby ten radosny fakt nastąpił szybko. Odpowiednia ustawa pochodzi co prawda sprzed dwóch lat, ale nie może wejść w życie, bo ciągle jest nowelizowana. Przeważnie chodzi o rozszerzenie listy uprawnionych do rekompensat.

Rekompensaty dotyczą osób pracujących w sferze budżetowej, którym w okresie od połowy 1991 r. do połowy 1992 r. nie waloryzowano płac. W tym samym czasie wstrzymano wypłacanie dodatków branżowych do rent i emerytur. Gdy po roku od uchwalenia ustawa mogłaby być nareszcie realizowana, zaczęły się pojawiać pierwsze wnioski i propozycje dokonania w niej zmian. Na przykład w zeszłym roku posłowie chcieli, aby ustawa objęła także pra-

cowników izb wytrzeźwień oraz przedszkoli i żłobków zakładowych. Te projekty upadły w Sejmie. Natomiast jeśli chodzi o pomysł objęcia rekompensatami pracowników Katolickiego Uniwersytetu w Lublinie, zdarzyła się rzecz raczej w parlamencie niespotykana — Sejm zawiesił głosowanie nad projektem, ponieważ zorientował się, że jest już nieaktualny. Projekt przewidywał, żeby uwzględnieni w nim pracownicy składali wnioski o rekompensaty do 30 września zeszłego roku, a głosowano tego właśnie dnia. Odesłano go więc do komisji finansów publicznych, żeby zmieniła datę.

— Jeśli o mnie chodzi, to nie musimy tego robić, bo i tak będę głosował przeciw projektowi — mówił przewodniczący komisji Henryk Goryszewski.

Komisja jednak ustaliła, że nowy termin składania wniosków to 30 czerwca tego roku. Teraz sprawę rekompensat dla pracowników KUL musi przegłosować cały Sejm.

Nawet wtedy jednak rekompensaty nie będą wydawane, ponieważ w kolejce czeka już następny projekt nowelizacji, tym razem rządowy. Rząd zatwierdził go pod koniec października zeszłego roku. Przewiduje on m.in., że obsługą bonów rekompensacyjnych będą mogły się zająć wszystkie biura maklerskie w kraju.

Na razie jednak nawet nie wiadomo, gdzie ten projekt jest. Rząd zarzeka się, że został odesłany do Sejmu, ale w sejmowych spisach go nie widać.

— I rząd, i parlament nie są bez winy, jeśli chodzi o przewlekanie się problemu rekompensat — powiedział ŻW poseł Goryszewski. — Jedna strona ogląda się na drugą, a sprawa leży nie załatwiona.

Poseł nie chciał obwinić nikogo konkretnie ani wskazać choćby przybliżonego terminu zakończenia prac nad ustawą.

— Ciągłe są zgłaszane jakies nowelizacje — mówił. — Kiedy projekt trafi do komisji, to będziemy nad nim pracować, bo od tego jest komisja.

Według ostatniego projektu rządowego, rekompensaty wypłacano by w formie świadectw, czyli papierów wartościowych o nominale 1 zł, dopuszczonych do publicznego obrotu. Byłyby imienne i nie można by ich sprzedać, ale np. wnieść do funduszu inwestycyjnego albo wymienić na akcje prywatyzowanych spółek. Ministerstwo Skarbu przeznaczyło w bieżącym roku na ten cel pulę ok. 4,5 mld akcji. Ogółem wartość świadectw jest szacowana na ponad 15 mld zł, a liczba uprawnionych — na 4,5 do 6 mln.

„*Wiadomości KSN*” Biuletyn Krajowej Sekcji Nauki NSZZ „Solidarność”

Redaguje zespół: Maria Wesołowska, Janusz Sobieszkański, Krzysztof Schmidt-Szałowski

Adres redakcji: Krajowa Sekcja Nauki NSZZ „Solidarność”

pl.Politechniki 1 0p.148a 00-661 WARSZAWA tel/fax (0-22) 825 73 63

e-mail:

KSN@coi.pw.edu.pl

wesolowska@delta.SGGW.waw.pl